

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 174 (XVIII) — Nr. 210

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRÂRI ȘI ALTE ACTE

Miercuri, 8 martie 2006

SUMAR

	<u>Pagina</u>
ACTE ALE CURȚII EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI	
Hotărârea din 26 noiembrie 2002, definitivă la 24 septembrie 2003, în Cauza Canciovici și alții împotriva României (Cererea nr. 32.926/1996).....	1–5
★	
Hotărârea din 24 mai 2005, definitivă la 24 august 2005, în Cauza Buzescu împotriva României (Cererea nr. 61.302/00).....	6–16

ACTE ALE CURȚII EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

SECȚIA A II-A

HOTĂRÂREA

din 26 noiembrie 2002, definitivă la 24 septembrie 2003,
în Cauza Canciovici și alții împotriva României

(Cererea nr. 32.926/1996)

În cauza Canciovici și alții împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a II-a), întrunită în cadrul unei camere formate din: domnii J.-P. Costa, președinte, A.B. Baka, Gaukur Jorundsson, L. Loukadies, C. Bîrsan, M. Ugrekahelidze, doamna A. Mularoni, judecători, și domnul T.L. Early, grefier adjunct de secție,

după ce a deliberat în Camera de consiliu, la data de 5 noiembrie 2002, pronunță următoarea hotărâre, adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află Cererea nr. 32.926/1996 introdusă împotriva României, prin care trei cetățeni ai acestui stat, domnul Ilie Canciovici, domnul Mihai Alexandru Canciovici și doamna Eliza Maria Petrescu (*reclamanții*) au sesizat Comisia Europeană a Drepturilor Omului (*Comisia*), la data de 10 septembrie 1996, în temeiul fostului articol 25 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (*Convenția*). În urma decesului, la data de

4 martie 2002, al domnului Ilie Canciovici, moștenitorul său, domnul Radu Marin Canciovici, și-a exprimat, prin scrisoarea din 17 martie 2002, dorința de a continua procesul.

2. Reclamanții sunt reprezentați de doamna Monica Macovei, avocată la București. Guvernul român (*Guvernul*) este reprezentat de agentul guvernamental, doamna Cristina Tarcea, din cadrul Ministerului Justiției.

3. Reclamanții invocă, în special, faptul că refuzul Curții de Apel București de a judeca pe fond acțiunea lor în revendicare, precum și respingerea acesteia, la data de 11 martie 1996, pe motivul că aceștia ar fi putut cere restituirea imobilului în temeiul Legii nr. 112/1995, sunt contrare art. 6 alin. 1 din Convenție. În afară de aceasta, reclamanții se plâng că hotărârea Curții de Apel București a adus atingere dreptului lor de proprietate, astfel cum este garantat de art. 1 din Primul Protocol la Convenție.

4. Cererea a fost transmisă Curții la 1 noiembrie 1998, data intrării în vigoare a Protocolului nr. 11 la Convenție [art. 5 alin. (2) din Protocolul nr. 11].

5. Cererea a fost transmisă primei secții a Curții Europene a Drepturilor Omului [art. 52 alin. (1) din Regulamentul Curții]. În cadrul acesteia, camera desemnată să examineze cauza (art. 27 alin. 1 din Convenție) a fost constituită în conformitate cu art. 26 alin. (1) din Regulament.

6. La 1 noiembrie 2001, Curtea a modificat compoziția secțiilor [art. 25 alin. (1) din Regulament]. Prezenta cerere a fost repartizată celei de-a doua secții astfel reorganizate [art. 52 alin. (1) din Regulament].

7. Atât reclamanții, cât și Guvernul au depus observații scrise cu privire la admisibilitatea și la fondul cauzei [art. 59 alin. (1) din Regulament].

ÎN FAPT

I. Circumstanțele cauzei

8. Reclamanții s-au născut în 1967, 1944 și, respectiv, 1931 și își au domiciliul în București.

9. În anul 1933, tatăl reclamanților construiește o casă situată în București.

10. În anul 1950, statul preia casa și terenul de la tatăl reclamanților, invocând Decretul de naționalizare nr. 92/1950. Motivele privării de proprietate nu au fost niciodată notificate tatălui reclamanților.

11. Conform informațiilor reclamanților, prin Ordonanța Guvernului nr. 313 din 1 iunie 1992, imobilul revendicat a devenit proprietatea Regiei Autonome „Administrația Patrimoniului Protocolului de Stat” (RAAPPS).

A. Prima acțiune de revendicare

12. În 1994, în calitate de moștenitori, reclamanții au revendicat bunul mai sus menționat printr-o acțiune civilă formulată în fața Judecătoria Sectorului 1 București. Aceștia au arătat că, în temeiul Decretului nr. 92/1950, bunurile salariaților nu puteau fi naționalizate și că tatăl lor era salariat în momentul naționalizării bunului.

13. Prin Sentința din 7 martie 1995, Judecătoria Sectorului 1 București a admis cererea reclamanților și le-a confirmat dreptul de proprietate, dispunând ca statul să nu le mai înrădească acest drept. Judecătoria dispune ca autoritățile administrative, și anume RAAPPS, administrator al statului, să restituie casa reclamanților.

14. Apelul RAAPPS a fost respins ca nefondat prin Hotărârea din 20 septembrie 1995 a Tribunalului București.

15. Recursul RAAPPS împotriva Deciziei din 20 septembrie 1995 a fost admis prin Hotărârea Curții de Apel București din 11 martie 1996, care a respins acțiunea reclamanților, a desființat hotărârile precedente și a admis apelul RAAPPS. Curtea a motivat hotărârea prin existența posibilității de a revendica imobilul, în temeiul Legii nr. 112/1995 pentru reglementarea situației juridice a unor imobile cu destinația de locuințe, trecute în proprietatea statului, al cărei articol 24 reglementează restituirea în natură.

B. A doua acțiune în revendicare întemeiată pe Legea nr. 112/1995

16. La o dată neprecizată, reclamanții depun o cerere de restituire la Comisia pentru aplicarea Legii nr. 112/1995 (comisia administrativă) din cadrul Primăriei Municipiului București.

17. Prin Decizia din 3 martie 1999, Primăria Municipiului București dispune restituirea către reclamanți a imobilului revendicat.

18. La 13 mai 1999, RAAPPS formulează contestație împotriva deciziei, pe motivul că imobilul restituit de primărie făcea parte din patrimoniul public al statului, fiind destinat ministerelor, autorităților și instituțiilor publice, și că astfel de bunuri nu puteau fi revendicate.

19. Contestația RAAPPS este respinsă prin Sentința din 9 decembrie 1999 a Judecătoria Sectorului 1 București, pe motivul lipsei calității procesuale active a reclamantei.

20. Prin Decizia din 31 mai 2000, Tribunalul București admite apelul RAAPPS, desființează Sentința din 9 decembrie 1999 și dispune retrimiteră cauzei.

21. După ce a analizat cauza, prin Sentința din 7 noiembrie 2000, Judecătoria Sectorului 1 București respinge din nou contestația RAAPPS, pe motivul că imobilul trebuia considerat „liber”, în sensul Legii nr. 112/1995, și că, în consecință, trebuia restituit foștilor proprietari.

22. Prin Decizia din 21 mai 2001, Tribunalul București admite apelul RAAPPS, desființează Sentința din 7 noiembrie 2000, admite contestația RAAPPS și anulează Decizia din 3 martie 1999 a Primăriei Municipiului București.

23. Prin Hotărârea din 31 ianuarie 2002, Curtea de Apel București respinge recursul reclamanților ca neîntemeiat. Instanțele respective se pronunță în sensul că bunul nu îndeplinea condițiile cerute de Legea nr. 112/1995 (nefiind considerat „locuință”), pentru a fi restituit reclamanților.

II. Dreptul și practica interne pertinente

24. Anumite dispoziții pertinente sunt descrise în Cauza *Brumărescu împotriva României* [GC] (Cererea nr. 28.342/1995, paragrafele 34, 35, 40—42 și 44 CEDO 1999—VII).

25. Art. 24 din Legea nr. 112/1995 dispune următoarele: „Rezolvarea cererilor privind restituirea în natură sau despăgubirea pentru imobilele cu destinația de locuințe trecute în proprietatea statului se face numai în temeiul prevederilor prezentei legi.

Hotărârile judecătorești cu privire la imobilele prevăzute la art. 1 din prezenta lege, rămase definitive și irevocabile, vor putea fi atacate cu recurs în anulare, întemeiat pe dispozițiile art. 330 din Codul de procedură civilă.”

26. Dispozițiile pertinente din Codul de procedură civilă dispun următoarele:

Articolul 299

„Hotărârile date fără drept de apel, cele date în apel, precum și, în condițiile prevăzute de lege, hotărârile altor organe cu activitate jurisdicțională sunt supuse recursului.”

Articolul 311

„Hotărârea casată nu are nici o putere. Actele de executare [...] făcute în puterea unei asemenea hotărâri sunt desființate de drept, dacă instanța de recurs nu dispune altfel.”

Articolul 312

„Curțile de apel și tribunalele, în caz de casare, vor judeca pricina în fond.

Cu toate acestea, în cazul în care instanța, a cărei hotărâre este recurată, a soluționat procesul fără a intra în cercetarea fondului ori judecată s-a făcut în lipsa părții care nu a fost regulat citată la administrarea probelor și la dezbateră fondului, instanța de recurs, după casare, trimite cauza spre rejudecare instanței care a pronunțat hotărârea

casată sau altei instanțe de același grad. În cazul casării pentru lipsă de competență, cauza se trimite spre rejudecare instanței competente sau organului cu activitate jurisdicțională competent, potrivit legii.

Dacă instanța de recurs constată că ea însăși era competentă să soluționeze pricina în primă instanță sau în apel, va casa hotărârea recurată și va soluționa cauza potrivit competenței sale.“

ÎN DREPT

I. Cu privire la admisibilitate

A. Excepțiile preliminare

1. Excepția privind neepuizarea căilor de atac interne

27. Conform Guvernului, căile interne de recurs nu au fost epuizate, reclamantii putând formula o altă acțiune în revendicare. El subliniază că, în urma adoptării Legii nr. 10 din 8 februarie 2001, reclamantii aveau posibilitatea să formuleze o nouă acțiune în revendicare.

28. Reclamantii invită Curtea să continue examinarea cauzei. Ei consideră că jurisprudența creată prin Cauza *Brumărescu împotriva României* cu privire la epuizarea căilor interne de atac este aplicabilă în cauză. Ei amintesc că au formulat o cerere de restituire, în temeiul Legii nr. 112/1995, dar că nu li s-a restabilit dreptul de proprietate asupra bunului (vezi paragraful 23).

Reclamantii consideră că Legea nr. 10/2001 nu este aplicabilă în speță, întrucât nu se referă decât la imobilele naționalizate cu titlu, în timp ce bunul lor a fost naționalizat fără titlu valabil. Ei consideră că problema a fost recunoscută de Guvernul însuși, cu ocazia respingerii cererii lor de restituire pe calea administrativă în baza Legii nr. 112/1995. În consecință, cer Curții să le recunoască calitatea de victime și să respingă excepția Guvernului.

29. Curtea amintește că, în Cauza *Brumărescu*, a arătat că Guvernul, responsabil de anularea unei hotărâri definitive pronunțate în urma unei acțiuni în revendicare, nu putea invoca excepția de neepuizare întemeiată pe faptul că reclamantul nu ar fi introdus o nouă acțiune de revendicare (ibidem, paragrafele 54—55).

Chiar dacă reclamantii nu au o hotărâre definitivă favorabilă, care să fi fost anulată în urma unui recurs în anulare, ei nu sunt obligați să epuizeze o altă cale de atac. În plus, au formulat o altă cerere de restituire, de data aceasta întemeiată pe Legea nr. 112/1995, cale indicată prin Hotărârea din 11 martie 1996 a Curții de Apel București (vezi paragraful 15).

30. Prin urmare, excepția Guvernului se respinge.

2. Excepția de incompatibilitate ratione materiae privind pretinsa încălcare a art. 1 din Primul Protocol la Convenție

31. Guvernul apreciază că deoarece nici o instanță națională nu a recunoscut vreodată, printr-o hotărâre definitivă și irevocabilă, dreptul reclamantilor asupra imobilului revendicat semnifică faptul că reclamantii nu au un „bun actual“ în sensul art. 1 din Primul Protocol la Convenție. El subliniază că „un astfel de demers iese din câmpul de aplicare a Convenției“. În plus, conform opiniei sale, Convenția nu garantează dreptul la restituirea proprietății. El amintește că, în conformitate cu jurisprudența constantă a Curții, art. 1 din Primul Protocol la Convenție nu garantează dreptul de a obține un bun și invocă hotărârea Curții în Cauza *K.R. împotriva Republicii Cehe* (Cererea nr. 3.109/1996, Decizia din 15 ianuarie 1997).

El afirmă că „ilegalitatea naționalizării imobilului nu a fost stabilită juridic și că reclamantii nu dispuneau de un bun în sensul Convenției, în momentul intrării în vigoare a Convenției, dat fiind faptul că dreptul de proprietate al reclamantilor asupra imobilului în litigiu nu a fost recunoscut printr-o hotărâre definitivă și irevocabilă“.

32. Guvernul susține că hotărârile interne nu pot constitui un bun în sensul Convenției, în măsura în care sunt supuse căilor de atac.

Din aceste motive, Guvernul român roagă Curtea să se declare necompetentă *ratione materiae* și, în consecință, să respingă cererea, în conformitate cu dispozițiile art. 28 din Convenție.

33. Reclamantii cer respingerea excepției. Ei consideră că Hotărârea din 7 martie 1995 a Judecătoriei Sectorului 1 București și cea din 20 septembrie 1995 a Tribunalului București au dispus restituirea bunului în favoarea lor și au stabilit astfel dreptul de proprietate asupra bunului menționat. Ei subliniază că, în temeiul art. 377 alin. 2 din Codul român de procedură civilă, deciziile pronunțate în apel sunt definitive și executorii.

În ceea ce privește Decizia din 11 martie 1996 a Curții de Apel București, care a desființat cele două hotărâri anterioare, ei consideră că drepturile lor astfel recunoscute prin deciziile precedente nu au fost afectate, întrucât curtea de apel și-a motivat hotărârea prin existența unei alte posibilități de a revendica imobilul și astfel nu s-a pronunțat pe fondul litigiului.

34. Ei precizează că deosebirea între prezenta cerere și hotărârea în Cauza *Brumărescu* nu este decât „formală“ și că ea se datorează schimbării jurisprudenței Curții Supreme de Justiție care, după ce a admis recursul în anulare în acțiuni similare și a anulat hotărârile definitive, a influențat celelalte instanțe, în special curțile de apel.

Ei consideră că motivarea prin care Curtea de Apel București a respins acțiunea în revendicare prin posibilitatea de a cere restituirea pe calea administrativă prevăzută de Legea nr. 112/1995 echivalează cu recunoașterea existenței unui bun, în sensul art. 1 din Primul Protocol la Convenție.

35. Curtea amintește, în primul rând, că nu poate examina o cerere decât în măsura în care se raportează la evenimente care s-au produs după intrarea în vigoare a Convenției, cu privire la partea contractantă respectivă. În speță, bunul reclamantilor a fost naționalizat în 1950, adică mult înainte de 20 iunie 1994, dată la care Convenția a intrat în vigoare cu privire la România. Curtea nu este așadar competentă *ratione temporis* să examineze circumstanțele naționalizării.

36. Ea amintește și își confirmă jurisprudența bine stabilită, conform căreia privarea de un drept de proprietate sau de un alt drept real constituie, în principiu, un act instantaneu și nu creează o situație continuă de „privare de un drept“ [vezi, de exemplu, Cauza *Lupuleț împotriva României*, Cererea nr. 25.497/1994, Decizia Comisiei din 17 mai 1996, deciziile și rapoartele (DR) 85-A, p. 126]. Plângerile reclamantilor sunt așadar incompatibile cu dispozițiile Convenției, în măsura în care acestea critică măsurile adoptate în temeiul Decretului nr. 92/1950 cu privire la bunul lor înainte de intrarea în vigoare a Convenției pentru România.

37. Reclamantii nu se pot plânge de încălcarea art. 1 din Primul Protocol la Convenție decât în măsura în care procedurile pe care le incriminează se raportau la „bunuri“ ai căror titulari erau, în sensul acestei dispoziții.

În speță, reclamantii au inițiat o procedură în fața autorităților naționale competente, pentru a obține restituirea imobilului tatălui lor. Astfel, ei căutau să li se recunoască un drept de proprietate asupra imobilului care aparținuse tatălui lor, dar care, în perioada cererii introductive de instanță, nu mai era proprietatea tatălui și nici a reclamantilor. În consecință, procedura nu se raporta la un „bun actual“ al

reclamanților (vezi decizia în Cauza *Malhous împotriva Republicii Cehe* [GC], Cererea nr. 33.071/1996, p. 17).

38. În ceea ce privește afirmația reclamanților conform căreia decizia pronunțată în apel era „definitivă” și astfel dreptul lor de proprietate a fost restabilit definitiv, Curtea observă că, în conformitate cu art. 299 din Codul român de procedură civilă, în vigoare în momentul faptelor, deciziile pronunțate în apel sunt susceptibile de o analiză în recurs și că, în conformitate cu art. 311 din Codul de procedură civilă, deciziile anulate în recurs nu au nici un efect juridic, iar toate actele de executare făcute în temeiul unei atare decizii sunt anulate conform legii, dacă instanța de recurs nu decide altfel. Curtea notează că reclamanții nu aveau o decizie „definitivă și irevocabilă” și că dreptul obținut în baza deciziilor pronunțate pe fond și în apel era revocabil. În consecință, prezenta cauză nu este similară cu Cauza *Brumărescu* cu privire la acest punct.

39. Curtea observă că, deși judecătoria a recunoscut nelegalitatea naționalizării, Hotărârea definitivă și „irevocabilă” din 11 martie 1996 a Curții de Apel București a desființat hotărârile anterioare.

În ceea ce privește procedura administrativă ulterioară, Curtea notează că printr-o hotărâre definitivă și „irevocabilă” s-a respins, de asemenea, cererea de restituire, întrucât nu erau îndeplinite condițiile cerute de Legea nr. 112/1995. Instanța respectivă a hotărât că Legea nr. 112/1995 nu se aplica decât imobilelor „cu destinație de locuință” și că imobilul revendicat de reclamanți nu făcea parte din această categorie. În consecință, procedura nu se referea la un „bun actual” al reclamanților.

40. Curtea amintește că aprecierea situației de fapt și aplicarea dreptului intern revin, în primul rând, instanțelor naționale. Curtea neputând specula asupra posibilelor soluții în cadrul procedurii interne dacă instanțele interne s-ar fi pronunțat, rezultă că reclamanții nu au probat că aveau o „speranță legitimă” cu privire la proprietatea bunului revendicat.

41. În aceste condiții, Curtea admite excepția invocată de Guvern și decide că plângerea formulată în temeiul art. 1 din Primul Protocol la Convenție este incompatibilă *ratione materiae* cu dispozițiile Convenției, în sensul art. 35 alin. 3.

B. Referitor la caracterul vădit nefondat al cererii

42. Curtea constată că plângerea făcută în sensul art. 6 alin. 1 din Convenție privind lipsa de acces la instanță nu este în mod vădit nefondată în sensul art. 35 alin. 3 din Convenție. Prin urmare, acest capăt de cerere este admisibil.

II. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 6 alin. (1) din Convenție referitor la dreptul de acces la instanță

43. Conform reclamanților, Hotărârea din 11 martie 1996 a Curții de Apel București a încălcat art. 6 alin. 1 din Convenție, care dispune:

„Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil [...] a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială [...] care va hotărî [...] asupra drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil [...]”

44. În memoriul lor, reclamanții subliniază că acțiunea lor a fost respinsă de Curtea de Apel București pe motivul că ei ar fi putut solicita imobilul pe calea administrativă prevăzută de Legea nr. 112/1995, refuzând astfel să se pronunțe asupra fondului litigiului, ceea ce este contrar dreptului de acces la instanță, astfel cum este garantat de art. 21 din Constituția României și de art. 3 din Codul civil român, care reglementează denegarea de dreptate. În afară de aceasta, ei subliniază că Legea nr. 112/1995 nu exclude posibilitatea ca instanțele să se pronunțe asupra litigiilor privind legalitatea naționalizărilor. Ei consideră că instanțele judecătorești de fond au hotărât că naționalizarea nu era conformă cu Decretul nr. 92/1950 și că instanța de recurs nu a anulat deciziile precedente din motive privind naționalizarea, ci pentru

existența unei alte căi procedurale și că, în consecință, instanța de recurs nu a statuat asupra legalității naționalizării.

45. Ei consideră că deosebirea dintre cererea lor și Cauza *Brumărescu* nu este decât formală, întrucât, în perioada acțiunii de revendicare formulate de domnul Brumărescu, Legea nr. 112/1995, precum și Decizia nr. 1/1995 a Curții Supreme de Justiție, care a condus la schimbarea jurisprudenței, nu existau. Ei precizează că în perioada revindicării formulate de domnul Brumărescu jurisprudența recunoștea foștilor proprietari dreptul de proprietate asupra imobilelor naționalizate ilegal și că, după un discurs al președintelui României, Curtea Supremă de Justiție, prin Hotărârea din 2 februarie 1995, pronunțată în ședința Secțiilor Unite, a decis că instanțele nu mai erau competente să analizeze legalitatea naționalizării imobilelor naționalizate. După această hotărâre a Curții Supreme de Justiție și după adoptarea Legii nr. 112/1995, cea mai mare parte a curților de apel și-a schimbat jurisprudența, respingând acțiunile foștilor proprietari.

Ei consideră că cererea lor este similară Cauzei *Brumărescu*, întrucât, în Cauza *Brumărescu*, Curtea Supremă de Justiție a hotărât că instanțele nu erau competente să controleze legalitatea aplicării decretelor de naționalizare și că alte legi în materia restituirii urmau să fie adoptate, precum și că, în speță, Curtea de Apel București a hotărât că, în urma a adoptării Legii nr. 112/1995, instanțele nu mai erau competente să se pronunțe asupra litigiilor privind restituirea imobilelor naționalizate.

46. Guvernul roagă Curtea să constate că nu a fost încălcat art. 6 alin. 1 din Convenție. El consideră că dreptul de acces la instanță nu a fost încălcat de Curtea de Apel București, ci aceasta a analizat pe fond acțiunea de revendicare și a hotărât că statul dispune de un titlu de proprietate valabil, întemeiat pe actul de naționalizare.

47. Curtea trebuie așadar să analizeze dacă Hotărârea din 11 martie 1996 a Curții de Apel București a încălcat art. 6 alin. 1 din Convenție.

48. Curtea amintește că, în Cauza *Brumărescu*, citată anterior (paragrafele 59, 63, 65), a concluzionat asupra încălcării art. 6 alin. 1, pe motivul că refuzul Curții Supreme de Justiție de a recunoaște instanțelor competența de a examina litigiul privind, ca în prezenta cauză, o revindicare imobiliară, încalcă art. 6 alin. 1 din Convenție.

În același timp, în Cauza *Vasilescu împotriva României*, Curtea a hotărât că faptul de a respinge o cerere de restituire, pe motivul că acțiunea nu ar fi de competența instanțelor civile și că numai un procuror ar fi putut examina respectiva cerere, aduce atingere dreptului de acces la instanță, în sensul art. 6 alin. 1 din Convenție (Hotărârea din 22 mai 1998, *Culegere de hotărâri și decizii* 1998-III, p. 1.075—1.076, paragrafele 39—41).

49. Curtea notează că Hotărârea din 7 martie 1995, prin care reclamanților li s-a restituit bunul, a fost desființată de Curtea de Apel București, pe motivul că trebuia să ceară restituirea bunului lor pe calea administrativă prevăzută de Legea nr. 112/1995. Curtea constată, prin urmare, că procedura în fața curții de apel nu a implicat o apreciere directă și integrală a drepturilor cu caracter civil ale reclamanților în procedura de restituire (a se vedea *mutatis mutandis*, Cauza *Malhous împotriva Republicii Cehe*, Cererea nr. 33.071/1996, 12 iulie 2001, paragraful 62). Or, ea consideră că refuzul curții de apel de a se pronunța asupra temeiului cererii reclamanților este contrar dreptului de acces la instanță, astfel cum este garantat de art. 21 din Constituția României și de art. 3 din Codul civil român, și, în situația dată, în sensul art. 6 alin. 1 din Convenție, acesta are aceleași consecințe juridice ca hotărârea Curții Supreme de Justiție în Cauza *Brumărescu* citată anterior.

50. În aceste împrejurări, excluderea de către Curtea de Apel București a acțiunii în revendicare a reclamanților de sub competența sa este în sine contrară dreptului de acces la instanță, astfel cum este garantat de art. 6 alin. 1 din Convenție.

51. Astfel, s-a încălcat art. 6 alin. 1 în acest punct.

III. Cu privire la aplicarea art. 41 din Convenție

52. În conformitate cu art. 41 din Convenție,

„Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă“.

A. Prejudiciu material și moral

53. Reclamanții solicită o sumă corespunzătoare valorii actuale a bunului lor, și anume, în conformitate cu raportul de expertiză supus Curții, 455.960 dolari americani (USD), respectiv 468.853 EUR, dintre care 240.551 USD, respectiv 257.635 EUR, reprezentând valoarea casei, și 215.409 USD, respectiv 221.500 EUR, valoarea terenului. Ei cer, de asemenea, suma corespunzătoare lipsei de folosință, și anume 319.000 USD, respectiv 328.020 EUR.

54. Guvernul nu împărtășește concluziile rezultate din raportul de expertiză prezentat de reclamanți în fața Curții. Conform raportului de expertiză produs de acesta în fața Curții, valoarea de piață a imobilului revendicat este de 257.300 USD, respectiv 264.575 EUR, dintre care 97.743 USD, respectiv 98.450 EUR, pentru casă, și 161.557 USD, respectiv 166.125 EUR, pentru teren.

55. Curtea amintește că, în conformitate cu art. 29 alin. 1 din Convenție, a hotărât să admită excepția *ratione materiae* a Guvernului privind plângerea făcută în baza art. 1 din Primul Protocol la Convenție (vezi paragraful 41). Acest capăt de cerere va fi așadar respins.

56. Reclamanții solicită, de asemenea, 210.000 USD, respectiv 215.938 EUR, pentru prejudiciul moral suferit ca urmare a stării de anxietate, frustrare și suferință gravă pe care le-au cauzat instanțele interne în timpul procedurii în revendicare și în timpul procedurii administrative. Ei afirmă că Guvernul nu a făcut nici un demers pentru a le restitui proprietatea, ba mai mult, a închiriat-o unor terți.

57. Guvernul contestă acest capăt de cerere, considerând că nu se poate reține nici un prejudiciu moral. În plus, Guvernul susține că reclamanții nu au dovedit o eventuală legătură de cauzalitate între suferințele fizice și încălcările constatate.

58. Curtea subliniază că singura bază ce poate fi reținută pentru acordarea unei reparații echitabile constă în speță în faptul că reclamanții nu au beneficiat de acces la instanță în fața Curții de Apel București. Sigur, Curtea nu ar putea specula asupra soluției care ar fi fost pronunțată în caz contrar, dar nu consideră nerezonabil să creadă că interesații au suferit o pierdere de șansă reală în procesul respectiv (Cauza *Pelissier și Sassi împotriva Franței* [GC], Cererea nr. 25.444/1994, paragraful 80, CEDO 1999-II). Statuând în echitate, astfel cum este prevăzut de art. 41, Curtea acordă reclamanților suma de 6.000 EUR convertibili în lei românești, la nivelul ratei de schimb aplicabile la data plății.

B. Cheltuieli de judecată

59. Reclamanții solicită rambursarea a 7.760 USD, respectiv 7.979 EUR, pe care îi repartizează după cum urmează:

a) 2.165 USD, respectiv 1.197 EUR, pentru cheltuielile efectuate în cadrul procedurilor interne vizând restabilirea dreptului de proprietate;

b) 6.595 USD, respectiv 6.781 EUR, cu titlu de onorarii pentru activitatea îndeplinită de avocatul lor în procedura în fața Curții, atât pe fond, cât și în chestiunea satisfacției echitabile, dintre care 210 USD, respectiv 215 EUR, cheltuieli pentru expert.

60. Guvernul notează că reclamanții au beneficiat de asistență judiciară în fața Curții. El este de acord să ramburseze reclamanților sumele probate ca efectiv achitate și necesare și lasă această chestiune la latitudinea Curții.

61. Referitor la cheltuielile ocazionate de procedura în fața organelor Convenției, Curtea notează că reclamanții au beneficiat, la 29 ianuarie 2002, de asistență juridică (725 EUR) pentru reprezentarea în cauză, prezentarea unui memoriu, observații privind art. 41 din Convenție și cheltuieli de secretariat.

62. Curtea observă că reclamanții nu au despus nici un document justificativ privind cheltuielile ocazionate de procedurile interne și de cele în fața Curții. În consecință, Curtea decide să nu aloce reclamanților nici o sumă cu acest titlu (vezi Cauza *Oprea împotriva României*, Cererea nr. 33.358/1996, Hotărârea din 9 iulie 2002, paragraful 56).

C. Majorări de întârziere

63. Curtea hotărăște să aplice majorări de întârziere echivalente cu rata dobânzii pentru facilitarea de credit marginal practică de Banca Centrală Europeană, la care se vor adăuga trei puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE,

În unanimitate,

CURTEA

1. respinge excepția preliminară privind neputința căilor de atac interne, invocată de Guvern;

2. admite excepția *ratione materiae* a Guvernului referitoare la plângerea privind art. 1 din Primul Protocol la Convenție și declară inadmisibil acest capăt de cerere;

3. declară admisibil capătul de cerere întemeiat pe art. 6 alin. 1 din Convenție referitor la lipsa de acces la instanță;

4. hotărăște că s-a încălcat art. 6 alin. 1 din Convenție, în temeiul refuzului accesului la instanță;

5. hotărăște că statul pârât trebuie să plătească împreună reclamanților 6.000 EUR (șase mii euro) cu titlu de prejudiciu moral, în termen de 3 luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, în conformitate cu art. 44 alin. 2 din Convenție. Suma respectivă va fi convertită în moneda națională a statului pârât, la nivelul ratei de schimb aplicabile la data plății;

6. hotărăște că, de la data expirării termenului respectiv până la momentul plății, suma indicată la pct. 5 va fi majorată cu o dobândă simplă a cărei rată este egală cu rata dobânzii pentru facilitarea de credit marginal practică de Banca Centrală Europeană, la care se vor adăuga trei puncte procentuale;

7. respinge restul cererii de acordare a unei satisfacții echitabile.

Redactată în limba franceză, apoi comunicată în scris la data de 26 noiembrie 2002, cu aplicarea art. 77 alin. (2) și (3) din Regulamentul Curții.

J.-P. Costa,
președinte

T.L. Early,
grefier adjuncț

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

HOTĂRÂREA
din 24 mai 2005, definitivă la 24 august 2005,
în Cauza Buzescu împotriva României
 (Cererea nr. 61.302/00)

În Cauza Buzescu împotriva României,
 Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a Doua), constituită într-o cameră formată din: domnii J.-P. Costa, președinte, A.B. Baka, R. Türmen, C. Bîrsan, K. Jungwiert, M. Ugrehelidze, doamna A. Mularoni, judecători, și domnul S. Naismith, grefier adjunct de secție,
 după deliberări în Camera de consiliu, la 18 noiembrie 2003 și 26 aprilie 2005,
 pronunță următoarea hotărâre, adoptată la această ultimă dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află Cererea nr. 61.302/00 împotriva României, adresată Curții în baza art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (*Convenția*) de către un cetățean român, domnul Petru Buzescu (*reclamantul*), în data de 25 iulie 2000.

2. Reclamantul a fost reprezentat de domnul S. Grosz, un avocat din Londra. Guvernul român (*Guvernul*) a fost reprezentat de agenții săi: doamna C. Tarcea, urmată de domnul B. Aurescu și doamna R. Rizoiu.

3. Reclamantul a susținut, în special, că Decizia din data de 27 iunie 1996 a Uniunii Avocaților din România (*UAR*), prin care i-a fost anulată înscrierea în Baroul Constanța, și procedurile ulterioare care au menținut această decizie au încălcat art. 6 alin. 1 din Convenție, care garantează dreptul la un proces echitabil. Totodată, acesta s-a plâns că decizia menționată a reprezentat un control al folosinței bunurilor, incompatibil cu prevederile art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție.

4. Cererea a fost repartizată Secției a Doua a Curții (art. 52 alin. 1 din Regulament). În cadrul respectivei secții, Camera care a examinat cauza (art. 27 alin. 1 din Convenție) s-a constituit în conformitate cu art. 26 alin. 1 din Regulament.

5. Prin Decizia din data de 18 noiembrie 2003, Curtea a declarat cererea parțial admisibilă.

6. Reclamantul și Guvernul au formulat fiecare observații pe fond (art. 59 alin. 1 din Regulament). Întrucât Camera a hotărât, după consultarea părților, că nu este necesară o audiere privind fondul cauzei (art. 59 alin. 3 din Regulament, *in fine*), fiecare dintre părți a răspuns în scris observațiilor celeilalte.

7. La data de 1 noiembrie 2004, Curtea a schimbat componența secțiilor sale (art. 25 alin. 1 din Regulament). Cauza a fost atribuită Secției a Doua în noua componență (art. 52 alin. 1 din Regulament).

ÎN FAPT

I. Circumstanțele cauzei**A. Originile cauzei**

8. Reclamantul s-a născut în anul 1951 și locuiește în București.

9. Reclamantul s-a înscris în Baroul Constanța (România) în anul 1977. A exercitat profesia de avocat până în anul 1981, când a emigrat în Statele Unite. În consecință, autoritățile române i-au retras cetățenia română și i-au cerut să notifice Baroului Constanța cu privire la încetarea activităților sale profesionale și să transfere colegilor săi dosarele la care lucra la acea dată.

10. Prin Decizia din data de 30 octombrie 1981, Baroul Constanța a admis cererea reclamantului de încetare a activităților sale profesionale și a hotărât ștergerea sa din tabelul avocaților definitiv. Conform spuselor reclamantului, acesta nu a solicitat anularea calității sale de membru al Baroului.

11. În anul 1985, reclamantul a devenit membru al Baroului New York și a practicat avocatura acolo până în anul 1991.

12. În august 1990, reclamantul a solicitat Baroului București înscrierea sa ca avocat. La data de 5 noiembrie 1990, președintele Uniunii Avocaților din România (*UAR*) i-a trimis următorul răspuns:

„Până la adoptarea unei noi legi a avocaților, putem doar să dispunem anularea deciziei de radiere din Baroul Constanța, redevenind astfel avocat în acest barou, dar în situația de incompatibil până la repatrierea dumneavoastră. ...Deocamdată, legea actuală nu permite să fiți membru a două barouri, indiferent că unul din barouri este în țară sau străinătate.”

13. Președintele UAR și-a confirmat poziția cu ocazia întâlnirilor ulterioare pe care le-a avut cu reclamantul în martie 1991.

14. În martie 1991, după ce și-a redobândit cetățenia română, reclamantul s-a întors să locuiască în România. La data de 12 aprilie 1991, acesta a solicitat Baroului Constanța anularea deciziei din 1981, în temeiul faptului că nu solicitase niciodată anularea calității sale de membru în Barou. Totodată, a solicitat repunerea sa în drepturi ca avocat și eliminarea numelui său de pe lista avocaților care nu au dreptul de a exercita profesia datorită faptului că era membru al altui barou.

15. La data de 8 mai 1991, Baroul Constanța a anulat decizia adoptată în 1981 cu privire la radierea reclamantului din Barou, dar a dispus reînscriserea acestuia în tabelul avocaților incompatibili, reclamantul fiind în continuare membru al altui barou.

16. Începând din anul 1991, reclamantul a oferit consultanță în materia investițiilor mai multor clienți, societăți multinaționale care investeau în România.

17. În anul 1994, acesta a înființat o societate comercială, Petru Buzescu — S.R.L., ulterior redenumită Buzescu & Co S.R.L., la care era asociat unic și al cărui principal domeniu de activitate era consultanța de afaceri și management.

18. La data de 19 mai 1996, Baroul Constanța a hotărât ridicarea stării de incompatibilitate a reclamantului și reînscriserea sa în tabloul avocaților pledanți începând cu data de 10 mai 1996.

19. Din mai 1996 până în octombrie 1999, având în vedere că fusese reînscris în Baroul Constanța, reclamantul a plătit taxa lunară la Barou și taxele UAR care s-au ridicat la suma de 1.983.000 lei (aproximativ 225 euro, potrivit ratei medii de schimb pentru perioada respectivă).

B. Anularea deciziei de reprimire a reclamantului în profesie

20. La data de 14 mai 1996, în conformitate cu Legea pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat (Legea nr. 51/1995) și Statutul profesiei de avocat, reclamantul a

adresat o cerere Baroului București, solicitând transferul de la Baroul Constanța. Nu a primit nici un răspuns.

21. La data de 27 iunie 1996, UAR a hotărât că, în conformitate cu art. 5 alin. 3 lit. j) din Decretul-lege nr. 90/1990 privind unele măsuri pentru organizarea și exercitarea avocaturii în România, repunerea în drepturi a reclamantului intră în sfera sa de competență și nu în cea a Baroului. Astfel, UAR a constatat că Baroul Constanța a acționat *ultra vires* în luarea deciziei din data de 8 mai 1991. Mai mult, a declarat că decizia Baroului Constanța din data de 19 mai 1996 prin care s-a anulat interdicția exercitării profesiei de către reclamant a fost nelegală, având în vedere faptul că s-a bazat pe o decizie nelegală din 1991.

22. Aparent, Decizia UAR din data de 27 iunie 1996 nu a fost comunicată nici reclamantului, nici Baroului Constanța. Decizia nu a fost comunicată reclamantului până în data de 10 februarie 1998, când acesta a fost implicat în alte proceduri în fața Curții de Apel București.

23. La data de 3 septembrie 1996, în urma unei comunicări din partea Ambasadei Statelor Unite ale Americii, G.D., șeful unui departament din Ministerul Român al Afacerilor Externe, a trimis o adresă președintelui UAR, în care a arătat că reînscrisura reclamantului în Barou în anul 1991 a fost un act de reparare, că acesta era consilier juridic pentru România pentru mai multe companii importante din Statele Unite, menționate în adresă, și că ar trebui luate în considerare modalitățile cele mai eficiente de soluționare a cazului, în interesul bunelor relații dintre cele două țări.

24. La data de 27 noiembrie 1996, neprimind nici un răspuns la cererea sa de transfer, reclamantul a formulat o nouă cerere către Baroul București de a fi transferat de la Baroul Constanța.

25. Neprimind nici un răspuns, în data de 18 martie 1997, reclamantul a sesizat Tribunalul București, în baza Legii contenciosului administrativ (Legea nr. 29/1990), cu o cerere prin care a solicitat instanței să îi recunoască dreptul de a se transfera de la Baroul Constanța la Baroul București, să îl oblige pe acesta din urmă să-i admită cererea de transfer și să pronunțe o hotărâre care să îl autorizeze să exercite profesia de avocat la o firmă privată de avocatură.

26. Ca urmare a cererii Baroului București de declinare a competenței, Tribunalul București și-a declinat competența în favoarea Curții de Apel București.

27. Pe durata desfășurării procedurilor și după mai multe termene de judecată, Baroul București l-a invitat pe reclamant să participe la o întrunire organizată de Consiliul Baroului în data de 15 mai 1997. Cu ocazia acestei întâlniri, reclamantul a fost informat că Baroul București este dispus să analizeze solicitarea sa de transfer, cu condiția să își clarifice statutul la UAR. I s-a spus apoi că UAR a anulat decizia de reprimire a sa în profesie ca membru al Baroului Constanța. Reclamantul a solicitat Baroului București să îl notifice în scris cu privire la poziția sa în ceea ce privește solicitarea de transfer. La data de 4 iunie 1997, Baroul București a trimis reclamantului o scrisoare prin care și-a afirmat poziția pe care o exprimase verbal în data de 15 mai 1997 și l-a informat cu privire la Decizia UAR din data de 27 iunie 1996.

C. Cererile depuse de reclamant la UAR

28. La sugestia decanului Baroului București, în data de 9 iunie 1997 reclamantul a solicitat UAR „să clarifice și să soluționeze” situația sa și să îl avizeze cu privire la maniera în care i se putea soluționa cererea.

29. În iulie 1997, reclamantul a solicitat Curții de Apel introducerea UAR, ca pârât, în procesul intentat Baroului București. El a subliniat că va solicita obligarea UAR să facă publică Decizia din 27 iunie 1996. După mai multe termene de judecată, la data de 10 februarie 1998, UAR a prezentat instanței o copie a Deciziei din data de 27 iunie 1996.

30. La data de 18 februarie 1998, reclamantul a adresat o cerere UAR, prin care a solicitat anularea acelei decizii și

confirmarea statutului său de avocat și membru al Baroului Constanța, ca o reparație pentru un abuz comis în timpul regimului comunist. Totodată, reclamantul a făcut referire la scrisoarea sa din 9 iunie 1997 către UAR, arătând că nu a primit nici un răspuns la solicitarea sa ca UAR să ia deciziile necesare pentru clarificarea situației sale.

31. La data de 14 martie 1998, UAR și-a confirmat Decizia din 27 iunie 1996, arătând, *inter alia*, că „se constată, de asemenea, fraudă săvârșită de petent, care a exercitat în tot acest timp profesia de avocat fără autorizație legală”. Reclamantului nu i s-a oferit nici o informație cu privire la maniera în care se putea clarifica statutul său pentru a putea exercita profesia de avocat înregistrat legal. Declarații similare privind presupusa fraudă comisă de reclamant au fost făcute de UAR în cursul procedurilor desfășurate în fața Curții de Apel.

D. Proceduri inițiate de reclamant în fața Curții de Apel București împotriva Deciziei UAR din data de 27 iunie 1996

32. La data de 30 martie 1998, reclamantul a chemat în judecată UAR în fața Curții de Apel București, solicitând anularea Deciziei din data de 27 iunie 1996. În cererea sa, el a arătat că: în urma intrării în vigoare a Legii pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat (Legea nr. 51/1995), UAR nu avea competența de a anula decizia Baroului Constanța din 1991; că, în baza art. 5 din Legea nr. 29/1990, Decizia acesteia din 27 iunie 1996 era lovită de nulitate, fiind emisă ulterior perioadei menționate în prevederea respectivă și având în vedere faptul că numai instanțele erau competente să anuleze, în 1996, o decizie adoptată în 1991; și că, în ceea ce privește fondul cererii sale, asupra căruia instanța a fost solicitată în mod expres să se pronunțe, în absența unor reglementări specifice care să indice remediul împotriva unei decizii administrative nelegale prin care a fost exclus de pe lista avocaților din barou, acesta a acționat cu bună-credință, în conformitate cu principiile dreptului administrativ, atunci când a depus cererea la Baroul Constanța în anul 1991. Reclamantul a arătat că cererea administrativă pe care a adresat-o UAR la 18 februarie 1998 nu a reprezentat un remediu. Cauza respectivă a fost conexată la acțiunea împotriva Baroului București.

33. La data de 30 iunie 1998, la o ședință de judecată în fața Curții de Apel, reclamantul a arătat că Decizia din data de 30 octombrie 1981 a fost nelegală, având în vedere că el nu solicitase anularea înscrierii sale ca avocat și, în consecință, Baroul Constanța era îndreptățit să adopte Decizia din data de 8 mai 1991 pentru repararea abuzului comis în anul 1981.

Reclamantul a formulat mai multe întrebări către UAR. UAR a răspuns la întrebarea privind nelegalitatea cererii de anulare a Deciziei din 1981, depusă de reclamant în 1991 la Baroul Constanța: a considerat că reclamantul putea formula o astfel de cerere la Barou, însă competența exclusivă de a lua o astfel de decizie aparținea UAR. UAR a admis că Decizia sa din data de 27 iunie 1996 s-a întemeiat pe art. 5 alin. 3 lit. j) din Decretul-lege nr. 90/1990. În ceea ce privește taxele lunare la Barou și UAR plătite de reclamant, UAR a replicat că acestea au fost nesemnificative și că, în conformitate cu Adresa din 3 septembrie 1996 a Ministerului Afacerilor Externe, reclamantul a prestat servicii juridice pentru multe societăți, dar nu a înființat un birou în acest scop, nici nu a plătit taxa de 10% la fondul asigurărilor sociale al avocaților, săvârșind astfel o fraudă și exercitând în mod ilegal profesia de avocat.

La același termen, reclamantul, care bănuia că Decizia din data de 27 iunie 1996 fusese redactată la o dată ulterioară, în speță pe durata procedurilor desfășurate în fața Curții de Apel, a solicitat și prezentarea, în original, a Registrului de decizii al UAR.

34. La data de 7 iunie 1998, instanța a admis cererea reclamantului. Cu toate acestea, în data de 15 septembrie 1998 a desființat Hotărârea din 7 iunie 1998 și a hotărât că

UAR nu trebuie să prezinte Registrul original. Instanța a afirmat că, în absența unei plângeri penale pentru fals, formulată de reclamant împotriva UAR, se consideră că decizia care poartă data de 27 iunie 1996 a fost într-adevăr emisă la acea dată. Noua poziție a instanței s-a datorat, în principal, prezentării de către UAR a două fotocopii, una a unui extras nedatat de procesul-verbal încheiat la întrunirea din 27 iunie 1996, care descrie procedura care a condus la decizia în chestiune, iar cealaltă a unei alte pagini a acestui proces-verbal, fără nici o legătură cu cauza reclamantului. Ambele pagini purtau ștampila UAR și semnătura secretarului acesteia, cu mențiunea „copie certificată”. Nu rezultă clar din aceste documente câte pagini are respectivul proces-verbal, cine l-a semnat sau cine a votat la respectiva întrunire.

35. Reclamantul a obiectat oficial față de respectiva hotărâre, insistând că nu a fost intenția sa să prelungească procedura prin formularea unei plângeri penale și că Registrul ar putea fi prezentat cu ușurință, luând în considerare faptul că sediul UAR este în aceeași clădire cu cel al instanței. Obiecția reclamantului a fost respinsă.

36. La data de 27 octombrie 1998, la una dintre ședințele de judecată în fața Curții de Apel, reclamantul a răspuns la întrebările formulate de UAR. Acesta a afirmat că nu a prestat servicii juridice de la întoarcerea sa în România, nu a profesat ca avocat cu sediu profesional și că, în consecință, nu a achitat taxa de 10% din venit impusă de Legea nr. 51/1995.

37. La data de 6 aprilie 1999, Curtea de Apel București a respins cererea reclamantului, statuând că, în baza Decretului-lege nr. 90/1990, Baroul Constanța a acționat *ultra vires* în luarea Deciziei din data de 8 mai 1991 și că, în baza art. 130 din Statutul profesiei de avocat (*Statutul*) emis de UAR în anul 1995, aceasta era competentă să anuleze deciziile barourilor locale pe temei de nelegalitate. Cu privire la faptul că în anul 1991 reclamantul a formulat o cerere la Baroul Constanța, considerându-se îndreptățit să fie repus în drepturi ca avocat de către organul care îi anulase ilegal calitatea de membru al Baroului în anul 1981, Curtea a reținut că decizia din anul 1981 fusese adoptată la cererea reclamantului.

E. Procedura în fața Curții Supreme de Justiție privind Decizia UAR din data de 27 iunie 1996

38. Reclamantul a atacat cu recurs hotărârea Curții de Apel București la Curtea Supremă de Justiție, arătând că instanța nu a luat în considerare toate argumentele și probele prezentate. În consecință, în motivele de recurs acesta a susținut că instanța a reținut în mod greșit că reclamantul era în culpă pentru că nu a depus cererea de reînscrisere ca avocat la organul competent, în anul 1991, având în vedere că reclamantul solicitase acest lucru în anul 1991, în conformitate cu Legea nr. 29/1990, organului care luase decizia administrativă nelegală și motivată politic din 8 mai 1981, deși el nu solicitase înlăturarea sa din tabelul avocaților Baroului. Considerând că nu ar fi trebuit să solicite readmiterea în profesie, fiindcă fusese exclus din Barou printr-o decizie fără temei legal, reclamantul a depus cererea la organul emitent, respectiv Baroul Constanța, având în vedere că nu exista nici o prevedere privind proceduri specifice care să remedieze efectele unor astfel de decizii administrative nelegale. Totodată, reclamantul a susținut că, în temeiul Legii pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat (Legea nr. 51/1995), care a abrogat Decretul-lege nr. 90/1990, în anul 1996 UAR nu mai avea competența să anuleze deciziile Baroului și că art. 130 din Statut nu ar fi putut completa legea respectivă. Reclamantul a subliniat că Decizia UAR din 27 iunie 1996 fusese nelegală deoarece acțiunea UAR fusese prescrisă în anul 1996, în conformitate cu Legea nr. 29/1990 și datorită faptului că temeiul legal al deciziei, respectiv Decretul-lege nr. 90/1990, fusese abrogat prin Legea nr. 51/1995.

În motivele de recurs, precum și în concluziile scrise adresate Curții Supreme de Justiție, reclamantul a adăugat că, potrivit actelor de la dosar, UAR avusese cunoștința din

anul 1992 despre faptul că el fusese înscris ca avocat în Baroul Constanța în anul 1991 și că, în conformitate cu art. 5 alin. 3 lit. d) din Decretul-lege nr. 90/1990, UAR avusese la momentul respectiv nu numai competența, ci și obligația să verifice și eventual să anuleze Decizia din 8 mai 1991 a Baroului Constanța. Reclamantul a făcut referire la răspunsul UAR la interogatoriul din data de 30 iunie 1998 și a concluzionat că, presupunând chiar că UAR ar fi trebuit să fie consultată în anul 1991 de Baroul Constanța privind reînscriserea sa ca avocat, reclamantului nu i se poate imputa faptul că a depus cererea la Barou și nici faptul că Baroul sau UAR nu a urmat procedura corectă. Reclamantul a solicitat instanței să hotărască dacă era normal în aceste circumstanțe ca el să nu își poată exercita profesia în România și a cerut anularea Deciziei UAR din data de 27 iunie 1996 și aprobarea transferului său la Baroul București.

39. Printr-o hotărâre definitivă din 28 ianuarie 2000, Curtea Supremă de Justiție a respins recursul reclamantului. A statuat că în 1991, Decretul-lege nr. 90/1990 a acordat Consiliului UAR competența exclusivă de soluționare a cererilor de admitere sau readmitere a avocaților în barou și că prevederile art. 58 lit. g) și i) din Legea nr. 51/1995 trebuie interpretate ca menținând aceste prerogative.

În baza art. 130 din Statut, instanța a respins susținerea reclamantului potrivit căreia Legea nr. 51/1995 a desființat competența UAR de anulare a deciziilor Baroului, în baza Decretului-lege nr. 90/1990, admitând totuși că în textul acestei legi o astfel de competență nu fusese menținută în mod expres. Cu privire la perioada în care UAR avusese dreptul de a anula înregistrarea reclamantului în Baroul Constanța în 1991, Curtea Supremă de Justiție a susținut că, având în vedere necompetența organului emitent, anularea ar fi putut fi hotărâtă oricând. În final, Curtea Supremă de Justiție a arătat că anularea înregistrării reclamantului în Baroul Constanța pe temeiul nelegalității nu l-a privat de dreptul de a solicita autorității competente să soluționeze cererea sa de a fi reînscris în Barou.

F. Fapte ulterioare depunerii cererii la Curte

40. La data de 30 mai 2001, reclamantul a formulat o cerere către Baroul București pentru înscrierea ca avocat înregistrat într-un barou din străinătate, dar până în prezent nu a primit nici un răspuns în pofida faptului că, după spusele sale, Baroul București a aprobat între timp înregistrarea a mai mult de 10 avocați străini.

41. La data de 14 februarie 2004, Consiliul UAR a examinat Cererea reclamantului din 12 aprilie 1991 adresată Baroului Constanța, Decizia acestuia din data de 8 mai 1991 și Decizia UAR din data de 27 iunie 1996, prin care s-a anulat înscrierea reclamantului în Baroul Constanța. Consiliul UAR a hotărât să își revoce Decizia din 27 iunie 1996, să restabilească statutul anterior al reclamantului ca avocat cu drept de exercitare a profesiei și să notifice această nouă decizie reclamantului și Baroului Constanța.

42. La data de 23 februarie 2004, Consiliul Baroului București a luat act de cererea de transfer al reclamantului la Baroul București, a dispus înscrierea acestuia în tabloul de avocați al respectivului barou și a hotărât să comunice respectiva decizie reclamantului și Baroului Constanța.

43. Într-o scrisoare din data de 26 mai 2004, reclamantul a declarat că la data de 23 aprilie 2004 UAR i-a comunicat Decizia sa din 14 februarie 2004 și că până la data respectivă nu primise nici o notificare oficială din partea Baroului București cu privire la Decizia sa din 23 februarie 2004.

II. Dreptul și practica interne pertinente

44. Prevederile relevante din Codul civil român au următorul conținut:

Art. 1171

„Actul autentic este acela care s-a făcut cu solemnitățile cerute de lege, de un funcționar public, care are drept de a funcționa în locul unde actul s-a făcut.”

Art. 1173

„Actul autentic are deplină credință în privirea oricărei persoane despre dispozițiile și convențiile ce constată. Executarea actului autentic, ..., va fi suspendată prin punerea în acuzație, când se intențiază o acțiune criminală în contra pretinsului autor al actului. Iar când în cursul unei instanțe civile actul se atacă de fals, tribunalele pot, după împrejurări, a suspenda provizoriu executarea actului.“

45. Prevederile pertinente ale Legii contenciosului administrativ (Legea nr. 29/1990) au următorul conținut:

Art. 5

„... introducerea cererii la tribunal nu se va putea face mai târziu de un an de la data comunicării actului administrativ a cărui anulare se cere.“

Art. 11

„... În cazul admiterii cererii, instanța va hotărî și asupra daunelor materiale și morale cerute.“

Art. 12

„În cazul în care cel vătămat a cerut anularea actului administrativ, fără a cere în același timp și despăgubiri, întinderea pagubei nefiindu-i cunoscută la data judecării acțiunii de anulare, termenul de prescripție pentru cererea de despăgubiri curge de la data la care a cunoscut sau ar fi trebuit să cunoască întinderea pagubei.“

46. Art. 5 alin. 3 din Decretul-lege nr. 90/1990 privind unele măsuri pentru organizarea și exercitarea avocaturii în România prevedea:

„Consiliul uniunii ... are următoarele atribuții: ...

d) analizează deciziile comisiei permanente a uniunii și ale consiliilor barourilor și, dacă constată că acestea nu sunt legale, le anulează; ...

j) soluționează cererile privind primirea sau reprimirea în avocatură, transferarea și detașarea avocaților dintr-un barou în altul; ...“.

47. La data de 9 iunie 1995 a intrat în vigoare Legea pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat (Legea nr. 51/1995), care a abrogat Decretul-lege nr. 90/1990. Prevederile relevante ale acesteia au următorul conținut:

Art. 20

„Baroul are obligația să întocmească anual tabloul avocaților definitiv și stagiari în ordine alfabetică, cu menționarea numelui, prenumelui, titlului științific, datei înscrierii în barou, sediului profesional, formei de exercitare a profesiei și a instanțelor la care au dreptul să pună concluzii...“

Prin grija baroului, tabloul anual al avocaților și modificările intervenite sunt comunicate instanțelor judecătorești, organelor de urmărire penală și autorităților administrative ale județului sau municipiului București, precum și Uniunii Avocaților din România.“

Art. 48 alin. 2

„Consiliul baroului are următoarele competențe:...

c) întocmește, modifică și dă publicității tabloul anual al avocaților, comunicându-l celor în drept împreună cu modificările intervenite în cursul anului; ...

h) ia act de cererile de transfer sau de detașare în cadrul baroului;

i) verifică îndeplinirea condițiilor prevăzute în prezenta lege și în statut cu privire la formele de exercitare a profesiei, organizează și ține evidența acestora;“.

Art. 58

„Consiliul uniunii se întrunește trimestrial și ... are următoarele atribuții: ...

b) dezbate, adoptă și modifică statutul profesiei; ...

g) aprobă primirea în profesia de avocat în toate cazurile prevăzute de lege; ...

i) soluționează contestațiile împotriva deciziilor consiliilor barourilor prin care s-au respins cererile de transfer și de detașare.“

48. La data de 6 martie 2001, Legea nr. 51/1995 a fost republicată în urma modificării, acordând următoarele competențe Consiliului UAR în noul art. 63 lit. i):

„Consiliul uniunii ... are următoarele atribuții: ...

i) anulează hotărârile barourilor pentru nelegalitate;“.

49. Art. 130 din Statutul profesiei de avocat, adoptat de UAR și publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 237 din 17 octombrie 1995, prevede:

„Hotărârile adoptate de adunarea generală sau de consiliul baroului pot fi anulate de Consiliul Uniunii Avocaților din România numai pentru motive de nelegalitate sau de încălcare a prevederilor statutului, cu respectarea autonomiei baroului.

Deciziile emise de decan pot fi atacate la consiliul baroului.“

50. La data de 12 martie 1997, printr-o hotărâre definitivă (nr. 450), Curtea Supremă de Justiție a statuat, în cadrul procedurilor dintre un particular și UAR, că aceasta din urmă este o autoritate administrativă, având o structură și atribuții prevăzute de lege, și că Legea contenciosului administrativ (Legea nr. 29/1990) se aplică deciziilor sale.

La data de 18 februarie 2003, printr-o hotărâre definitivă (nr. 658), Curtea Supremă de Justiție a decis că UAR este o autoritate administrativă care execută acte administrative, că are o structură și atribuții stabilite prin lege și îndeplinește un rol de serviciu public.

La data de 4 martie 2003, printr-o hotărâre definitivă (nr. 866) pronunțată în cadrul procedurilor declanșate împotriva UAR privind dreptul de a fi admis în profesia de avocat fără examen, Curtea Supremă de Justiție a decis că „era incontestabil că decizia [UAR era] un act administrativ emis de o autoritate publică“ și că Legea nr. 29/1990 era aplicabilă în cauză.

51. La data de 30 ianuarie 2003, printr-o hotărâre definitivă (nr. 327), Curtea Supremă de Justiție a desființat o hotărâre a unei curți de apel pe motiv că, *inter alia*, a desființat nemotivat o hotărâre anterioară privind admiterea probelor.

ÎN DREPT

I. Pretinse încălcări ale art. 6 alin. 1 din Convenție

52. Reclamantul s-a plâns că Decizia UAR din data de 27 iunie 1996, prin care s-a anulat înscrierea sa în Baroul Constanța, și procedurile administrative ulterioare prin care acea decizie a fost menținută au încălcat art. 6 alin. 1 din Convenție privind dreptul la un proces echitabil. El s-a plâns de faptul că decizia UAR a fost adoptată în absența unei audieri și nu i-a fost comunicată și că, în procedurile ulterioare, instanțele nu au reușit să soluționeze întregul litigiu, să analizeze principalele argumente ale reclamantului sau să dispună prezentarea Registrului original de decizie al UAR, încălcând art. 6 alin. 1 din Convenție, care, în partea relevantă, prevede:

„Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale de către o instanță ... care va hotărî asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil ...“

A. Argumentele părților**1. Reclamantul**

53. Reclamantul a susținut că Decizia UAR din data de 27 iunie 1996 a fost adoptată fără a i se comunica existența acestor proceduri la vremea respectivă și în absența unei audieri, contrar prevederilor Statutului și ale art. 6 alin. 1 din Convenție. În schimb, decizia nu i-a fost comunicată până în februarie 1998.

54. Reclamantul a susținut că viciile procedurii de adoptare a Deciziei UAR din data de 27 iunie 1996 nu au fost remediate în procedurile judiciare subsecvente. Reclamantul a argumentat că instanțele nu s-au pronunțat cu privire la fondul cauzei sale, în pofida faptului că acesta și-a prezentat în mod constant argumentele. Reclamantul a cerut UAR și, ulterior, instanțelor să se pronunțe nu numai cu privire la anularea deciziei UAR, ci și asupra reînscriserii sale ca membru al Baroului, luând în considerare faptul că excluderea sa în anul 1981 a reprezentat un abuz comis sub regimul comunist, asupra faptului că UAR nu i-a comunicat Decizia din data de 27 iunie 1996 și asupra aplicabilității Legii contenciosului administrativ (Legea nr. 29/1990) în cauza sa. S-a susținut că, potrivit legii respective, dreptul UAR de a emite decizia respectivă era prescris, Baroul Constanța fiind competent, în anul 1991, să-și anuleze propria decizie din anul 1981. El a susținut că a acționat cu bună-credință și s-a bazat pe Legea nr. 29/1990 când a formulat cererea, în anul 1991, către Baroul Constanța, și nu către UAR, pentru anularea hotărârii acestuia din anul 1981, care l-a exclus de pe lista Baroului, și că UAR însăși a recunoscut, în răspunsul la interogatoriul reclamantului din 30 martie 1998, că acesta avea dreptul să depună o astfel de cerere la Barou.

55. Cu privire la refuzul curții de apel de a dispune prezentarea Registrului original de decizie al UAR, reclamantul a arătat în continuare că instanța ar fi putut dispune prezentarea Registrului original în cadrul procedurilor administrative, în loc să propună alternativa inițierii unei proceduri penale pentru fals, care ar fi întârziat soluționarea plângerilor administrative. Reclamantul a subliniat că instanța și-a revocat hotărârea anterioară cu privire la prezentarea originalului după ce UAR a prezentat câteva fotocopii ale procesului-verbal care a stat la baza Deciziei din data de 27 iunie 1996. Întemeindu-se pe Cauza *Timurtaş împotriva Turciei*, reclamantul a afirmat că aceste fotocopii, purtând o semnătură indescifrabilă, i-au întărit îndoielile cu privire la autenticitatea Deciziei UAR din data de 27 iunie 1996.

2. Guvernul

56. Guvernul a susținut că intervenția prealabilă a organismelor profesionale, precum UAR, este conformă cu prevederile art. 6 alin. 1 din Convenție în măsura în care reclamantul a avut acces la o instanță care oferea toate garanțiile pentru un proces echitabil. Admițând faptul că procedura care a condus la adoptarea Deciziei UAR din data de 27 iunie 1996 nu a respectat cerințele art. 6 alin. 1 din Convenție, Guvernul a argumentat că aceste deficiențe au fost remediate ulterior de instanțe.

57. Cu privire la afirmația că instanțele nu s-au pronunțat asupra unor aspecte din dosar, Guvernul a remarcat că acestea s-au pronunțat de fapt cu privire la toate aspectele acestuia. A arătat, în plus, că, exceptând anularea Deciziei UAR din 27 iunie 1996 și admiterea cererii reclamantului privind transferul la Baroul București, celelalte chestiuni ridicate de reclamant au fost doar simple argumente asupra cărora instanțele nu erau obligate să se pronunțe în detaliu.

58. Cu privire la refuzul curții de apel de a dispune prezentarea Registrului original de decizie al UAR, Guvernul a atras atenția asupra marjei de apreciere a instanțelor în administrarea probelor și a menționat că curtea de apel a revenit asupra deciziei privind examinarea Registrului de decizie după ce UAR a prezentat procesul-verbal integral al reuniunii din 27 iunie 1996. Acest proces-verbal al adunării UAR purta semnăturile tuturor membrilor care au participat la adunare și trebuia considerat un act autentic în sensul art. 1171 din Codul civil român. Această calificare a implicat aplicarea prevederilor art. 1173 și 1174 din acest cod, având drept consecință faptul că o astfel de hotărâre a beneficiar de prezumția de autenticitate ce putea fi răsturnată prin formularea unei plângeri penale pentru fals. Guvernul a adăugat că reclamantul a fost informat de curtea de apel cu privire la posibilitatea contestării autenticității Deciziei UAR din

27 iunie 1996 prin formularea unei astfel de plângeri penale, pe care acesta nu a depus-o.

B. Aprecieria Curții

59. Curtea va proceda la examinarea fiecărui capăt de cerere formulat de reclamant, înainte de a ajunge la o concluzie finală bazată pe analiza generală a acestora.

1. Decizia UAR din data de 27 iunie 1996

60. Curtea reiterează faptul că art. 6 alin. 1 din Convenție nu obligă statele părți să supună litigiile asupra drepturilor și obligațiilor cu caracter civil unei proceduri care să respecte integral, în toate etapele, cerințele art. 6. Intervenția inițială a organismelor administrative sau profesionale, care au sau nu prerogative judiciare, care nu îndeplinesc toate cerințele, poate fi justificată dacă aceste organisme se supun controlului ulterior al unui organ judiciar cu competență deplină, care garantează drepturile prevăzute de art. 6 alin. 1 din Convenție (a se vedea *Le Compte, Van Leuven și De Meyere împotriva Belgiei*, Hotărârea din 23 iunie 1986, Seria A nr. 43, pag. 23, paragraful 51, și *Albert și Le Compte împotriva Belgiei*, Hotărârea din 10 februarie 1983, Seria A nr. 58, pag. 16, paragraful 29).

61. Curtea observă, mai întâi, că Statutul nu prevede nici o procedură specifică pentru anularea, de către UAR, a înscrierii unui avocat în Barou. Cu toate acestea, observă că părțile sunt de acord că procedura care a condus la adoptarea de către UAR a Deciziei din data de 27 iunie 1996 nu a respectat cerințele art. 6 alin. 1 din Convenție, Guvernul argumentând că aceste deficiențe au fost remediate ulterior de instanțe.

62. Curtea observă în continuare că, în cauza de față, contrar hotărârii pronunțate în Cauza *Albert și Le Compte* menționată mai sus, chestiunea asupra căreia UAR s-a pronunțat în data de 27 iunie 1996 a fost supusă ulterior controlului judiciar sub toate aspectele. Acele proceduri au fost publice și au oferit reclamantului, prin intermediul declarațiilor orale și concluziilor scrise, posibilitatea să își susțină punctele de vedere. În ceea ce privește plângerea reclamantului privind amânarea notificării Deciziei UAR din 27 iunie 1996 până în februarie 1998, Curtea observă că reclamantul nu a suferit un prejudiciu iremediabil, având în vedere că în martie 1998 putea încă să atace în instanță respectiva decizie, excepția prescripției nefiind ridicată nici de UAR, nici de instanțe.

2. Nesoluționarea de către instanțele naționale a unei părți a obiectului cauzei

63. Curtea reiterează faptul că efectul art. 6 alin. 1 din Convenție este, *inter alia*, să acorde unui „tribunal” atribuția de a efectua o examinare corespunzătoare a afirmațiilor, motivelor și probelor, fără a prejudicia evaluarea sau relevanța acestora pentru hotărârea luată, având în vedere că nu este în competența Curții să examineze dacă motivele sunt întrunite în mod corespunzător. Cu toate acestea, deși art. 6 alin. 1 din Convenție obligă instanțele să își motiveze hotărârile, nu poate fi interpretat în sensul impunerii unui răspuns detaliat pentru fiecare argument (a se vedea Hotărârea *Van de Hurk împotriva Olandei* din 19 aprilie 1994, Seria A nr. 288, pag. 20, paragrafele 59 și 61; Decizia *Burg împotriva Franței*, Cererea nr. 34.763/02, CEDO 2003-II). Întinderea obligației de a motiva poate varia în funcție de natura hotărârii și trebuie stabilită în lumina circumstanțelor cauzei (a se vedea hotărârile *Ruiz Torija împotriva Spaniei*, și *Hiro Balani împotriva Spaniei*, din 9 decembrie 1994, Seria A nr. 303-A și B, pag. 12, paragraful 29 și, respectiv, pag. 29—30, paragraful 27).

64. Curtea observă că reclamantul a solicitat instanțelor anularea Deciziei UAR din data de 27 iunie 1996, motivând că, în temeiul Legii nr. 51/1995, UAR nu mai avea competența în anul 1996 să anuleze înscrierea sa în Baroul Constanța în anul 1991; că, în baza Legii nr. 29/1990, dreptul UAR de a lua această decizie era prescris, anularea în anul 1996 a unei decizii luate în anul 1991 fiind de competența instanțelor; și că, în ceea ce privește fondul cauzei, a cărei examinare a fost cerută în mod expres instanțelor, reclamantul a acționat cu bună-credință atunci când a formulat o cerere la baroul menționat pentru anularea

deciziei nelegale a acestuia din anul 1981 și nu putea fi învinovățit pentru faptul că Baroul nu a înaintat cererea către UAR sau pentru faptul că UAR nu a verificat validitatea deciziei Baroului. Reclamantul a arătat totodată că cererea administrativă pe care a adresat-o la 18 februarie 1998 către UAR nu a reprezentat un remediu.

65. Curtea remarcă faptul că atât curtea de apel, cât și Curtea Supremă de Justiție au respins cererea reclamantului, motivând că în anul 1991 UAR, în conformitate cu Decretul-lege nr. 90/1990, era singurul organ competent să decidă readmiterea în Barou; că reclamantul nu putea pretinde că nu avea cunoștință de aceste prevederi; că, în consecință, readmiterea lui în Baroul Constanța în anul 1991 era în mod evident nulă; și că dreptul de a o anula în 1996 nu era prescris, anularea putând fi hotărâtă oricând. În baza Statutului, instanțele au respins afirmația reclamantului că Legea nr. 51/1995 nu a mai acordat UAR competența de a anula deciziile Baroului.

66. Curtea reține însă că instanțele naționale și-au întemeiat hotărârile, în ceea ce privește competența UAR de a anula decizia Baroului Constanța din anul 1991, pe art. 58 lit. g) și i) din Legea nr. 51/1995 coroborat cu art. 130 din Statut, acesta din urmă fiind adoptat de însăși UAR în anul 1995. Cu toate acestea, se pare că abia la 6 martie 2001, în urma modificării și republicării Legii nr. 51/1995, o astfel de atribuție a fost din nou prevăzută expres de art. 63 lit. i) din Legea nr. 51/1995. Conștientă de competența sa limitată de a analiza interpretarea legii naționale de către instanțele naționale, Curtea constată totuși că o astfel de modificare nu ar fi avut sens dacă între anii 1995 și 2001 UAR ar fi avut competența să anuleze decizii ale Baroului pe temei de nelegalitate, în baza prevederilor inițiale ale legii respective.

67. Curtea observă că, deși instanțele au răspuns unora dintre argumentele reclamantului, acestea nu au răspuns argumentelor principale, respectiv că acesta a acționat cu bună-credință, în conformitate cu principiile dreptului administrativ și cu Legea nr. 29/1990, când a depus o cerere la Baroul Constanța în anul 1991, în scopul anulării deciziei nelegale adoptate de acesta în anul 1981 în împrejurările excepționale în care părăsise țara; și că, în orice caz, nu putea fi învinovățit pentru faptul că Baroul nu a înaintat cererea sa către UAR sau pentru faptul că UAR nu a verificat validitatea deciziei Baroului.

În plus, Curtea remarcă faptul că, deși reclamantul a depus cererea în scopul de a obține anularea Deciziei UAR din data de 27 iunie 1996, acesta a solicitat în mod expres instanțelor să examineze fondul cauzei și consecințele pe care le poate avea asupra soluției date cererii sale. Reclamantul a arătat, de asemenea, că cererea administrativă pe care a adresat-o în data de 18 februarie 1998 către UAR nu a reprezentat un remediu care să conducă la clarificarea situației sale.

3. Prezentarea Registrului original de decizii al UAR

68. Curtea reiterează faptul că, deși art. 6 alin. 1 din Convenție garantează dreptul la un proces echitabil, acesta nu instituie nici o regulă cu privire la admisibilitatea probelor sau la modul în care ar trebui evaluate, care reprezintă, prin urmare, chestiuni de competență, în principal, a dreptului intern și a instanțelor naționale (a se vedea, *mutatis mutandis*, Hotărârea *Schenk împotriva Elveției* din 12 iulie 1988, Seria A nr. 140, pag. 29, paragraful 46, și *Garcia Ruiz împotriva Spaniei*, Cererea nr. 30.544/96, paragraful 28, CEDO 1999-I). Cu toate acestea, Curtea trebuie să stabilească dacă procedurile, inclusiv modul în care au fost administrate probele, au fost corecte, așa cum prevede art. 6 alin. 1 din Convenție. Corectitudinea trebuie evaluată prin raportare la ansamblul procedurii (a se vedea *Pélissier și Sassi împotriva Franței*, Cererea nr. 25.444/94, paragrafele 45 și 46, CEDO 1999-II).

69. În cauza de față, Curtea remarcă faptul că, prin Hotărârea din 15 septembrie 1998, curtea de apel a revocat hotărârea sa din data de 7 iunie 1998 privind prezentarea Registrului în original și a hotărât că UAR nu trebuia să

prezinte Registrul original de decizii. Curtea a hotărât că, de vreme ce reclamantul a refuzat să depună o plângere penală privind pretinsa falsificare a deciziei UAR, astfel de probe nu erau necesare în cauză, iar probele deja prezentate de UAR erau suficiente pentru a concluziona că decizia presupus a fi fost luată în data de 27 iunie 1996 fusese efectiv luată la data respectivă. Obiecția reclamantului la respectiva hotărâre a fost respinsă de instanță.

70. Curtea reține că probele prezentate de UAR, care au determinat instanța să revină asupra hotărârii anterioare, constau în două fotocopii, una de pe un extras din procesul-verbal al adunării din 27 iunie 1996, care descria procedura care a condus la luarea deciziei atacate, iar cealaltă de pe o altă pagină din acest proces-verbal, fără nici o legătură cu cauza reclamantului. Ambele pagini purtau ștampila UAR și semnătura secretarului acestuia, însoțită de cuvintele „copie certificată“.

71. Curtea este de acord cu reclamantul, care se întemeiază pe Cauza *Timurtaş împotriva Turciei* (Cererea nr. 23.531/94, paragraful 66, CEDO 2000-VI), că un document fotocopiât trebuie supus unei verificări atente înainte de a fi acceptat ca o copie autentică a unui original. Acest lucru este cu atât mai adevărat într-o cauză în care există deja mai multe elemente, în special faptul că reclamantul nu a fost informat cu privire la procedura care a condus la adoptarea Deciziei UAR din 27 iunie 1996 și că decizia respectivă nu i-a fost comunicată până în februarie 1998, care pun sub semnul întrebării corectitudinea procedurii în ansamblu. Ar trebui adăugat că fotocopiile prezentate de UAR curții de apel și prezentate Curții de către Guvern nu purtau semnăturile necesare ale membrilor Consiliului UAR, ci reprezentau o formă simplificată a deciziei originale, semnată de secretarul UAR, având menționate cuvintele „copie certificată“.

72. Curtea ia notă de faptul că Guvernul a menționat în observațiile sale că decizia UAR din data de 27 iunie 1996 trebuie considerată înscris oficial, în sensul că art. 1171 din Codul civil român, având drept consecință faptul că o astfel de decizie beneficiază de prezumția de autenticitate, care poate fi răsturnată pe calea unei plângeri penale pentru fals. Reclamantul a refuzat să formuleze o astfel de plângere, care ar fi întârziat considerabil soluționarea cauzei, considerând-o irelevantă pentru rezultatul acțiunii sale.

73. Curtea observă faptul că, potrivit interpretării dreptului procesual român, o instanță poate revoca, printr-o hotărâre motivată, o hotărâre anterioară privind admiterea probelor. Cu toate acestea, în absența încheierilor de ședință relevante ale procedurilor desfășurate în fața instanțelor naționale, după cum s-a solicitat de Curte Guvernului pârât cu prilejul comunicării cauzei și luând în considerare copiile prezentate de UAR în cadrul acestei proceduri, Curtea consideră că există îndoieli considerabile privind maniera în care curtea de apel a revocat hotărârea sa privind prezentarea Registrului original de decizii al UAR. Totodată, Curtea consideră că formularea unei plângeri penale pentru fals ar fi impus reclamantului o sarcină disproporționată, având în vedere circumstanțele cauzei.

4. Concluzie

74. În lumina observațiilor de mai sus și luând în considerare procedura în ansamblu, Curtea concluzionează că cerințele de echitabilitate nu au fost întrunite. În consecință, Curtea constată că art. 6 alin. 1 din Convenție a fost încălcat.

II. Pretinsa încălcare a art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție

75. Reclamantul s-a plâns că Decizia UAR din data de 27 iunie 1996, confirmată prin procedurile judiciare ulterioare, a reprezentat o ingerință în dreptul său la respectarea bunurilor sale sub forma unui control al folosinței bunurilor, incompatibilă cu cerințele art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție, care are următoarea formulare:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de

proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții sau a amenzilor.“

A. Răspunderea statului pârât

1. Argumentele părților

76. Făcând referire la Cauza *Costello-Roberts împotriva Marii Britanii* (Hotărârea din 25 martie 1993, Seria A nr. 247-C), reclamantul a susținut că un stat nu se poate elibera de obligațiile ce îi revin în temeiul Convenției prin delegarea acestora către organisme sau persoane private. În special Curtea a recunoscut că răspunderea statului ar putea fi angajată prin activitățile asociațiilor profesionale cărora le-a încredințat atribuții cu privire la reglementarea profesională. Conform reclamantului, UAR este un organism de reglementare independent, constituit prin Statut, și are sarcina, în baza respectivului Statut, de a reglementa statutul profesiei [art. 58 lit. b) din Legea nr. 51/1995]. Acesta este un organism de drept public, supus jurisdicției instanțelor administrative în baza Legii nr. 29/1990. Deciziile sale au fost considerate acte autentice în sensul art. 1171 din Codul civil român și a fost considerat în jurisprudența internă ca autoritate administrativă, având o structură și atribuții prevăzute de lege. Reclamantul a concluzionat că răspunderea statului a fost, prin urmare, angajată prin raportare la deciziile UAR pe care acesta le contesta.

77. Guvernul a considerat că nu poate fi angajată răspunderea statului, în baza art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție, pentru consecințele negative ale unui litigiu între doi particulari. Acesta a concluzionat că deciziile organismelor profesionale, alese în mod liber de avocați în conformitate cu regulamentul intern al profesiei acestora, nu pot angaja răspunderea statului.

2. Aprecierea Curții

78. Curtea reiterează criteriile menționate în jurisprudența sa (a se vedea, de exemplu, Cauza *Costello-Roberts împotriva Marii Britanii*, pag. 58, paragraful 27, menționată mai sus; *Van der Mussele împotriva Belgiei*, Hotărârea din data de 23 noiembrie 1983, Seria A nr. 70, pag. 14–15, paragraful 29) și arată că UAR este legal constituită prin Legea nr. 51/1995 și investită cu prerogative administrative și de reglementare. UAR urmărește un scop de interes general cu privire la profesia de avocat prin exercitarea unei forme de control public, de exemplu asupra înscrierii în Barou, iar deciziile sale sunt supuse controlului instanțelor administrative (a se vedea, *mutatis mutandis*, Decizia *Bota împotriva României* din 12 octombrie 2004, Cererea nr. 24.057/03). Curtea observă totodată, în subsidiar, că în jurisprudența internă UAR a fost considerată o autoritate publică ce execută acte administrative și are rol de serviciu public. Prin urmare, concluzionează că răspunderea statului este angajată ca urmare a deciziilor administrative ale UAR, pe care le contestă reclamantul.

B. Aplicabilitate: dacă reclamantul avea un „bun“

1. Argumentele părților

79. Reclamantul susține că interesele economice asociate activității acestuia au reprezentat un „bun“ în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție. Astfel, începând din anul 1991 acesta și-a desfășurat activitatea în calitate de consultant și membru al Baroului New York, oferind consultanță de investiții mai multor clienți, corporații multinaționale care investeau în România. A fost înscris în Baroul Constanța, însă a practicat în București, unde a stabilit mai multe contacte cu investitori străini, menționarea sa în Ghidul Juridic Martindale-Hubbel, care enumeră o parte dintre clienții acestuia, reprezentând o dovadă în acest sens. Reclamantul a declarat că însăși UAR a susținut, în Decizia sa din 14 martie 1998 și în răspunsul la interogatoriul din 30 iunie 1998, că acesta a comis o fraudă

exercitând profesia de avocat în tot acel timp fără autorizație legală. Conform spuselor reclamantului, clienții societății sale, Petru Buzescu — S.R.L., au fost clienții săi atât în fapt, fiind atrași de el și de reputația sa, cât și în drept, având în vedere că era unicul proprietar al societății.

Reclamantul a arătat că a solicitat transferul la Baroul București, în 1996, pentru a-și putea reprezenta clienții, printre care companii multinaționale, în instanță, dar, deși era pe deplin calificat, UAR i-a retras, în mod nelegal, dreptul de a profesa. Astfel, reclamantul nu a putut să profeseze ca avocat după anul 1996, să furnizeze clienților întreaga gamă de servicii ale unui avocat român și, în consecință, să „exploateze“ și chiar să își extindă reputația, consecința fiind pierderea multor clienți.

80. Guvernul a afirmat că, anterior declanșării procedurilor administrative privind Decizia UAR din data de 27 iunie 1996, reclamantul nu a avut nici un fel de reputație ca avocat, nici o practică consolidată sau vreun alt interes economic care să justifice protecția art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție. Acesta a susținut că reputația reclamantului era de fapt legată de activitățile societății sale înființate în anul 1994, prin intermediul căreia reclamantul furniza servicii în domeniul juridic sau în domenii legate de acesta, cu excepția reprezentării în instanță. Guvernul s-a întemeiat pe probele prezentate de reclamant, în data de 27 octombrie 1998, curții de apel și a afirmat că această cauză este diferită față de cauzele *Van Marle și alții împotriva Olandei* și *H. împotriva Belgiei*, de vreme ce el nu practicase ca avocat cu sediu profesional și nu plătitese taxele către fondul asigurărilor sociale al avocaților.

2. Aprecierea Curții

81. Referindu-se la jurisprudența sa anterioară, Curtea reține că, în măsura în care se referă la pierderea unui venit viitor, plângerea reclamantului iese din sfera de protecție prevăzută de art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție, care privește numai bunurile existente sau speranțele legitime privind proprietatea [a se vedea *Ian Edgar (Liverpool) Ltd. împotriva Marii Britanii* (dec.), nr. 37.683/97, CEDO 2000-I]. Cu toate acestea, aplicabilitatea art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție se extinde la exercitarea profesiei de avocat și la reputația aferentă, avându-se în vedere că acestea sunt entități de o anumită valoare care au, în multe privințe, natura drepturilor private și astfel constituie beneficii, reprezentând bunuri în sensul primei propoziții din această prevedere [a se vedea *Van Marle și alții împotriva Olandei*, Hotărârea din data de 26 iunie 1986, Seria A nr. 101, pag. 13, paragraful 41, și *Döring împotriva Germaniei* (dec.), nr. 37.595/97, CEDO 1999-VIII; a se vedea, totodată, *Wendenburg și alții împotriva Germaniei* (dec.), nr. 71.630/01, CEDO 2003-II].

82. Curtea reține că mai multe documente prezentate de reclamant, în special Adresa UAR din data de 14 martie 1998, dovada acestuia din 30 iunie 1998 prezentată Curții de Apel București și Adresa Ministerului Afacerilor Externe din data de 3 septembrie 1996, atestă faptul că după 1991 reclamantul și-a extins în mod semnificativ reputația în legătură cu serviciile juridice prestate. Aceasta remarcă faptul că reclamantul a plătit taxele lunare la Barou și UAR, dar nu și taxele la fondul asigurărilor sociale al avocaților pentru contractele sale, fiind acuzat de UAR la data de 30 iunie 1998 de practicarea nelegală a profesiei de avocat. Curtea nu consideră relevant în acest context faptul că reclamantul nu avea un sediu profesional și consideră nepotrivit să scoată în evidență modul în care acesta și-a consolidat clientela, de vreme ce, aparent, calitatea sa de membru al Baroului New York, activitatea din cadrul societății Petru Buzescu — S.R.L. și poziția sa ca avocat înscris într-un barou român au reprezentat factori care au contribuit la aceasta. Curtea consideră că clientela existentă a reclamantului era legată de practica sa ca avocat și că a fost în măsură să o „exploateze“ ca avocat. În acest sens, Curtea este de acord cu reclamantul că, pentru a-și putea „exploata“ clientela,

trebuia să furnizeze clienților o gamă completă de servicii ca avocat român, inclusiv reprezentarea în instanță, scop în care acesta a solicitat transferul la Baroul București.

83. Curtea concluzionează că, la data adoptării Deciziei UAR din data de 27 iunie 1996, reclamantul putea pretinde că avea un „bun“ în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție, în ceea ce privește reputația pe care și-o construise în România între anii 1991 și 1996.

C. Respectarea prevederilor art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție

1. Argumentele părților

84. Reclamantul a afirmat că Decizia UAR din 27 iunie 1996, menținută de instanțe, a reprezentat un control al folosinței bunurilor sale, în sensul articolului menționat mai sus. Acesta a considerat că Decizia UAR din data de 27 iunie 1996 este ilegală, susținând că baza sa legală fusese înlăturată prin Legea nr. 51/1995; că UAR nu mai avea competența, în conformitate cu prevederile legii menționate mai sus, în vigoare în perioada respectivă, să anuleze înscrierea sa în Baroul Constanța în anul 1991; că Statutul adoptat de UAR, pe care s-au întemeiat hotărârile adoptate de instanțele naționale, nu putea fi luat în considerare în măsura în care adăuga la lege; și că dreptul de a anula înscrierea sa se prescrisese anterior anului 1996.

85. Reclamantul a afirmat că UAR nu putea să urmărească un scop așa-zis legitim, având în vedere că Decizia din data de 27 iunie 1996 a fost adoptată la 5 ani după ce UAR avusese oportunitatea să ridice problema nulității înscrierii sale când Baroul Constanța și-a prezentat rapoartele obișnuite și că decizia a fost adoptată în secret și nu i-a fost comunicată până în februarie 1998. Reclamantul a contestat afirmația că în cauza sa a fost menținut un just echilibru. El a afirmat că în data de 9 iunie 1997 a solicitat UAR, aparent organul competent să probeze înscrierea sa ca avocat, clarificarea și rezolvarea situației sale, dar nu a primit nici un răspuns la cererea respectivă, și nici la a doua cerere din data de 18 februarie 1998. Același lucru s-a întâmplat în data de 30 mai 2001, când reclamantul a solicitat înscrierea în Baroul București ca avocat înscris într-un barou străin. În concluzie, reclamantul a susținut că UAR ar fi putut menține un just echilibru dacă l-ar fi notificat la timp cu privire la Decizia din data de 27 iunie 1996 sau dacă l-ar fi înscris ca avocat pentru a remedia pretinsa ilegalitate a înscrierii sale în Baroul Constanța.

86. Guvernul a reiterat criteriile menționate de Curte pentru ca o măsură să fie considerată ingerință statală în dreptul persoanei de a folosi proprietatea sa și a subliniat că statul se bucură de o marjă de apreciere considerabilă. Cu privire la legalitatea Deciziei UAR din data de 27 iunie 1996, Guvernul a afirmat că sarcina interpretării și aplicării dreptului intern revine, în principal, instanțelor naționale, deși Curtea poate interveni în cazuri de abuz evident, situație care nu este aplicabilă cauzei reclamantului. În ceea ce privește scopul legitim al măsurii, Guvernul a declarat că decizia UAR era destinată promovării interesului general, fiind menită să asigure ca toate deciziile privind admiterea și excluderea din profesia de avocat să fie adoptate de același organ competent, în conformitate cu legislația relevantă.

87. În ceea ce privește necesitatea menținerii unui just echilibru, Guvernul s-a întemeiat pe jurisprudența Curtii, în special pe hotărârea în Cauza *Pine Valley Developments Ltd împotriva Irlandei*, în care Curtea a arătat că în cazul în care dreptul de proprietate al reclamantului s-a întemeiat pe măsuri nelegale, hotărârile autorităților naționale care determină încetarea folosinței ilegale a proprietății nu reclamă o despăgubire. Acesta a concluzionat că Decizia UAR din data de 27 iunie 1996 nu a fost disproporționată în nici o privință, de vreme ce a reprezentat singura cale de a remedia nelegalitatea deciziei Baroului Constanța de a-l înscrie pe reclamant.

2. Aprecierea Curtii

88. Curtea constată că, în prezenta cauză, anularea înscrierii reclamantului în Baroul Constanța a avut drept

consecință pierderea acelei părți din clientela sa care era interesată de capacitatea sa de a furniza întreaga gamă de servicii pe care o oferă un avocat român și, prin urmare, o pierdere de venit. În consecință, a existat o ingerință în dreptul reclamantului la respectarea bunurilor sale.

Aceasta a fost o măsură care a presupus controlul folosinței bunurilor, care trebuie examinată prin raportare la al doilea paragraf al art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Tre Traktörer AB împotriva Suediei*, Hotărârea din 7 iulie 1989, Seria A nr. 159, pag. 22, paragraful 55, și Decizia *Döring împotriva Germaniei*, Cererea nr. 37.595/97, CEDO 1999-VIII).

89. Pentru a fi compatibilă cu regula generală menționată în prima propoziție a primului paragraf al art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție în lumina căruia trebuie interpretat cel de-al doilea paragraf, o astfel de ingerință trebuie să mențină un „just echilibru“ între necesitățile interesului general al comunității și cerințele cu privire la protecția drepturilor fundamentale ale individului (a se vedea *Sporrong și Lönnroth împotriva Suediei*, Hotărârea din 23 septembrie 1982, Seria A nr. 52, pag. 26, paragraful 69). În plus, chestiunea cu privire la menținerea unui just echilibru „devine relevantă numai dacă s-a stabilit că ingerința respectivă satisface cerința de legalitate și nu a fost arbitrară“ (a se vedea *Iatridis împotriva Greciei* [MC], Cererea nr. 31.107/96, paragraful 58, CEDO 1999-II, și *Beyeler împotriva Italiei* [MC], Cererea nr. 33.202/96, paragraful 107, CEDO 2000-I).

90. Cu privire la legalitatea ingerinței, Curtea remarcă faptul că instanțele naționale au hotărât că art. 130 din Statutul adoptat de UAR, care a fost publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nu a adăugat la Legea nr. 51/1995 și că o interpretare coroborată a acestor prevederi a constituit baza legală a Deciziei UAR din 27 iunie 1996. În plus, instanțele au decis că, având în vedere că readmiterea reclamantului în Baroul Constanța în anul 1991 a fost în mod clar nulă, dreptul de a o anula în anul 1996 nu fusese prescris.

91. Curtea remarcă faptul că Legea nr. 51/1995 a desființat de fapt atribuțiile UAR, prevăzute expres de Decretul-lege nr. 90/1990, de a anula deciziile Baroului. Abia în data de 6 martie 2001, în urma modificării și republicării Legii nr. 51/1995, o astfel de atribuție a fost din nou prevăzută în mod expres de art. 63 lit. i) din Legea nr. 51/1995. Curtea consideră că o astfel de modificare nu ar fi avut sens dacă, în conformitate cu prevederile inițiale ale legii respective, UAR ar fi avut competența legală de a anula decizii ale Baroului pentru nelegalitate, între anii 1995 și 2001.

92. Curtea reiterează că atribuția sa de a verifica respectarea dreptului intern este limitată. Interpretarea și aplicarea dreptului intern revin, în principal, autorităților naționale (a se vedea *Tre Traktörer AB împotriva Suediei*, citată mai sus, pag. 23, paragraful 58). Cu toate acestea, principiul legalității presupune că prevederile aplicabile ale dreptului intern sunt suficient de accesibile, precise și previzibile în ceea ce privește aplicarea lor. În această privință, Curtea trebuie să se asigure că maniera în care dreptul intern este interpretat și aplicat — chiar și în cazul în care cerințele au fost respectate — nu presupune consecințe în contradicție cu standardele Convenției (a se vedea *Beyeler împotriva Italiei*, citată mai sus, paragraful 109—110).

Din această perspectivă, presupunând că Decizia UAR din data de 27 iunie 1996 nu a fost arbitrară și, prin urmare, incompatibilă cu principiul legalității, Curtea consideră că elementul de incertitudine și imprecizie din Legea nr. 51/1995 cu privire la atribuția UAR de a anula decizii ale Baroului și libertatea considerabilă de care se bucură autoritățile în această privință, prin intermediul Statutului, sunt considerații importante de care trebuie ținut cont în determinarea gradului în care măsura contestată a menținut un just echilibru (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Beyeler împotriva Italiei*, citată mai sus, paragraful 110).

93. În ceea ce privește scopul legitim al ingerinței, Curtea consideră că aceasta urmărea un scop de interes general, de vreme ce părea legitim pentru UAR să verifice solicitările de (re)admitere în Barou. Scopul unui astfel de control era, prin urmare, protejarea publicului prin asigurarea competenței celor care exercită profesia de avocat. Întârzierea excesivă în adoptarea Deciziei din 27 iunie 1996 și comunicarea sa reclamantului nu poate fi considerată în sine ca o lipsă de scop legitim a Deciziei UAR de scopul său legitim.

94. În ceea ce privește proporționalitatea ingerinței, Curtea remarcă faptul că, având în vedere că înscrierea reclamantului în Baroul Constanța a avut loc în anul 1991 și că, în conformitate cu art. 5 alin. 3 lit. j) din Decretul-lege nr. 90/1990, la momentul respectiv UAR avea obligația legală să controleze admiterea în barouri, ceea ce, în cazul reclamantului, a făcut abia în 1996, ingerința de care se plânge acesta a fost una gravă, privându-l pe reclamant, după 5 ani de la readmiterea sa în Barou, de dreptul de a practica avocatura. UAR ar fi putut lua măsurile necesare, ca răspuns la solicitările reclamantului din 9 iunie 1997 și 18 februarie 1998, pentru a-l readmite în profesie sau cel puțin pentru a-i indica procedura de urmat în scopul readmiterii sale, de vreme ce aparent era singurul organ competent să ia o decizie în acest sens.

95. Cu privire la instanțele naționale, Curtea remarcă faptul că acestea s-au pronunțat exclusiv asupra legalității Deciziei UAR din 27 iunie 1996 în baza doctrinei *ultra vires*, iar Curtea Supremă de Justiție a arătat că anularea înscrierii reclamantului în Baroul Constanța pe teme de ilegalitate nu l-a privat de dreptul de a solicita autorității competente să soluționeze cererea sa de reînscris în Barou, fără să remarcă că reclamantul solicitase deja UAR clarificarea și soluționarea situației sale fără nici un rezultat.

96. Curtea reiterează că trebuie să existe o relație rezonabilă de proporționalitate între mijloacele folosite și scopurile urmărite (a se vedea Cauza *Tre Traktörer AB împotriva Suediei*, citată mai sus, pag. 23, paragraful 59). Nu contestă scopul sau utilitatea doctrinei *ultra vires*, care prevede o garanție importantă împotriva abuzului de putere al autorităților locale sau legale care își depășesc competențele stabilite de legea națională. Cu toate acestea, Curtea nu este convinsă de faptul că aplicarea doctrinei la cazul în speță respectă principiul proporționalității (a se vedea, *mutatis mutandis*, Hotărârea *Stretch împotriva Marii Britanii* din 24 iunie 2003, Cererea nr. 44.277/98, paragraful 38).

97. În cauza de față, Curtea observă în primul rând că reclamantul a susținut în fața instanțelor naționale că nu i se poate imputa faptul că Baroul Constanța nu a înaintat cererea sa la UAR în anul 1991 și nici faptul că UAR nu a verificat valabilitatea deciziei Baroului și că el a solicitat în mod expres instanțelor examinarea fondului cauzei și a consecințelor acestuia asupra soluționării cererii sale. În al doilea rând, Curtea remarcă faptul că reclamantul solicitase deja UAR, în special în data de 9 iulie 1997, „să clarifice și să soluționeze” situația sa și să îl consilieze asupra modului în care poate fi soluționată cererea sa, însă nu a primit nici un răspuns. Mai mult, după litigiul cu UAR, în data de 30 mai 2001 reclamantul a depus o cerere la Baroul București pentru a fi admis să practice ca avocat înscris simultan într-un barou străin la vremea respectivă, dar nu a primit nici un răspuns. Abia în februarie 2004 UAR și Baroul București au hotărât să examineze cererea reclamantului și să îl repună în drepturi ca avocat.

98. În lumina circumstanțelor cauzei, Curtea constată că anularea înscrierii reclamantului în Baroul Constanța și concluzia instanțelor naționale că acesta ar fi putut să formuleze o nouă cerere la UAR pentru a fi readmis în Barou ca avocat român nu reprezintă o măsură proporțională în conformitate cu cerințele art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție, având în vedere că respectivul organism a anulat înscrierea sa ca avocat cu o întârziere de 5 ani și de atunci

a refuzat în mod constant să îi rezolve situația. Prin urmare, a existat o încălcare a prevederii respective.

III. Cu privire la aplicarea art. 41 din Convenție

99. Art. 41 din Convenție prevede:

„În cazul în care Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciu

1. Prejudiciul material

a) *Susținerile părților*

100. Reclamantul a susținut că, dată fiind imposibilitatea de a se înscrie în Baroul București datorită Deciziei UAR din 27 iunie 1996, a pierdut contracte substanțiale și nu a putut să își dezvolte afacerea existentă și nici să își extindă rețeaua de contacte deja stabilite, rezultatul fiind pierderea unor oportunități de afaceri. Totodată, a argumentat că, nefiind înscris ca avocat român, a fost privat de un venit care s-ar fi majorat dacă i s-ar fi permis să practice avocatura. Reclamantul a oferit exemple de solicitări de asistență juridică pe care a trebuit să le refuze și de clienți care au decis să renunțe la contractele încheiate cu acesta, din motivul respectiv, în iulie 1995, iunie 1998, octombrie 2000 sau februarie 2002.

Reclamantul a susținut că ar fi o abordare mult prea formală să se facă o distincție între el și societatea sa, al cărei unic asociat și proprietar este, în ceea ce privește activitatea existentă și a arătat că și-a desfășurat activitatea prin intermediul propriilor societăți datorită faptului că nu avea dreptul să se prezinte ca avocat.

101. În replică la argumentele Guvernului, reclamantul a declarat că în anul 1996 a hotărât să practice avocatura în București, fiindcă numai Legea nr. 51/1995 a recunoscut dreptul membrilor barourilor străine să practice legal în România, astfel invalidând în mod expres afirmația președintelui UAR, așa cum a fost exprimată în scrisoarea din data de 5 noiembrie 1990.

102. Reclamantul a arătat că deciziile UAR și ale Baroului București din februarie 2004, prin care a fost repus în drepturi ca avocat, vor produce efecte numai după ce îi vor fi comunicate și a susținut că nici UAR, nici Guvernul nu i-au oferit nici o explicație pentru întârzierea în luarea respectivelor decizii.

Reclamantul a declarat în final că nu poate să cuantifice pierderea materială suferită și a invitat Curtea să acorde o sumă pe baze echitabile.

103. Guvernul a arătat că reclamantul se referă de fapt la clientela societății sale și că, având în vedere că nu a profesat efectiv ca avocat anterior Deciziei UAR din 27 iunie 1996, clientela sa, în acea calitate, era una potențială, pe care ar fi putut să o extindă. În aceste circumstanțe, Guvernul a considerat că existența și extinderea clientelei reclamantului erau extrem de nesigure și că pierderea clienților după 1996 nu a fost dovedită. Prezentând un raport de expertiză contabilă, acesta a susținut că societatea reclamantului nu a suferit pierderi financiare ca rezultat al faptului că reclamantul și-a pierdut calitatea de avocat.

Guvernul a concluzionat că, în orice caz, la evaluarea prejudiciului suferit de reclamant ar trebui luate în considerare deciziile UAR și ale Baroului București din februarie 2004, după comunicarea cărora reclamantul va putea practica în calitate de avocat înscris în Baroul București.

b) *Aprecieria Curții*

104. Cu privire la pretențiile reclamantului referitoare la pierderea materială, jurisprudența Curții stabilește că trebuie să existe o legătură clară de cauzalitate între despăgubirile pretinse de reclamant și încălcarea Convenției și că acestea pot, dacă este cazul, să includă despăgubiri pentru pierderea de câștiguri [a se vedea, printre alte autorități, *Barberà, Messegue și Jabardo împotriva Spaniei* (art. 50), Hotărârea din

13 iunie 1994, Seria A nr. 285-C, pag. 57—58, paragrafele 16—20, și *Stretch împotriva Marii Britanii*, citată mai sus, paragraful 47)].

105. Un calcul exact al sumelor necesare pentru o reparare integrală (*restitutio in integrum*) cu privire la pierderile materiale suferite de reclamant poate fi împiedicat de caracterul incert inerent al prejudiciului care decurge din încălcare [a se vedea *Young, James și Webster împotriva Marii Britanii* (art. 50), Hotărârea din 18 octombrie 1982, Seria A nr. 55, pag. 7, paragraful 11)]. O anumită sumă poate fi totuși acordată, în pofida numărului mare de aspecte necuantificabile implicate în evaluarea pierderilor viitoare, deși cu cât perioada de timp implicată este mai mare, cu atât mai incertă devine legătura dintre încălcare și prejudiciu. Chestiunea care trebuie soluționată în astfel de cazuri este nivelul reparației echitabile, cu privire la prejudiciul material trecut și viitor, care trebuie acordată fiecărui reclamant, chestiune aflată la aprecierea Curții, ținând cont și de ceea ce este echitabil [a se vedea Hotărârea *Lustig-Prean și Beckett împotriva Marii Britanii* din 25 iulie 2000 (reparație echitabilă), cererile nr. 31.417/96 și 32.377/96, paragrafele 22—23, și *Stretch împotriva Marii Britanii*, citată mai sus, paragrafele 47—48)].

106. Curtea a constatat mai sus că, în circumstanțele prezentei cauze, a existat o ingerință nejustificată în dreptul reclamantului la respectarea bunurilor sale, datorată consecințelor disproporționate ale invalidării calității sale de avocat prin Decizia UAR din 27 iunie 1996. Cu privire la deciziile UAR și ale Baroului București din februarie 2004, Curtea observă că, în conformitate cu afirmațiile reclamantului, care nu au fost contestate de Guvern, decizia Baroului București nu a fost încă notificată reclamantului, ca acesta să se poată înregistra ca avocat în acel barou.

107. Referindu-se la concluzia sa privind existența unei ingerințe (a se vedea paragraful 88 de mai sus), Curtea consideră că reclamantul a suferit un oarecare prejudiciu material datorită pierderii calității sale de avocat, dar consideră dificilă determinarea impactului precis al acestui aspect asupra reputației reclamantului, având în vedere faptul că a continuat să furnizeze anumite tipuri de servicii juridice clientelei societății sale.

Prin urmare, luând în considerare numărul de aspecte imposibil de cuantificat implicate în evaluarea pierderii reclamantului, Curtea hotărăște, pe o bază echitabilă, să îi acorde suma de 7.000 euro pentru prejudiciul material.

2. Prejudiciul moral

a) *Sușținerile părților*

108. Reclamantul a susținut că a avut stări de supărare, angoasă și frustrare din cauza imposibilității exercitării profesiei de avocat și din cauza a ceea ce a considerat ca fiind victimizarea sa continuă datorată faptului că a luat atitudine împotriva autorităților comuniste în 1981. Acesta s-a referit în special la retragerea secretă a statutului de membru al Baroului, la faptul că UAR nu a răspuns solicitărilor sale și la faptul că instanțele naționale nu au soluționat corespunzător cererile, declarând că a trăit un sentiment de neajutorare din cauza negării manifeste, prin toate mijloacele, a dreptului său de exercitare a profesiei.

109. Guvernul a contestat faptul că reclamantul a suferit un prejudiciu moral din cauza pierderii statutului său de avocat român, în principal pe temeiul faptului că acesta a continuat să fie membru în Baroul New York.

b) *Aprecierea Curții*

110. Curtea constată că reclamantul a trăit stări de supărare și frustrare în legătură cu procedurile privind Decizia UAR din 27 iunie 1996 și cu pierderea calității sale de avocat român, care nu sunt suficient compensate prin constatarea încălcării Convenției. Prin urmare, pe o bază echitabilă, Curtea îi acordă 5.000 euro pentru prejudiciul moral.

B. Costuri și cheltuieli

1. *Sușținerile părților*

111. Cu privire la procedura internă, pe care o consideră în legătură directă cu încălcările drepturilor sale garantate de Convenție, reclamantul a solicitat inițial 11.966 dolari S.U.A. pentru onorariile percepute de avocatul său, S.L., corespunzătoare, *inter alia*, timpului alocat analizării problemelor, documentării, redactării și depunerii acțiunii și recursurilor și participării la ședințele de judecată în fața instanțelor naționale. În plus, reclamantul a cerut suma de 20.063 euro pentru onorariile pe care el le-ar fi perceput pentru procedurile naționale, corespunzând numărului de 80,15 ore de lucru la un tarif de 250 euro pe oră, presupunând conferințe și conferințe telefonice cu avocatul său, S.L., analizarea problemelor, documentare și redactarea acțiunilor și recursurilor.

112. Cu privire la procedura în fața Curții, reclamantul a solicitat 22.120 lire sterline pentru activitatea de 91,5 ore prestată de avocatul său, partener al unei firme de avocatură din Londra, prezentând Curții o factură și o descriere detaliată a costurilor. Tarifele pe oră percepute de biroul avocatului său au fost de 200 lire sterline pentru un partener, crescând la 220 lire în 2002 și la 250 lire în 2004, și de 80 lire pentru un avocat stagiar, crescând apoi la 90 lire în 2002. În conformitate cu tabelul detaliat, biroul avocatului său a alocat aproximativ 42 de ore pentru pregătirea și redactarea cererii sale către Curte, aproximativ 33 de ore pentru pregătirea observațiilor și a observațiilor complementare privind admisibilitatea și fondul cauzei și aproximativ 15 ore pentru redactarea observațiilor cu privire la art. 41 din Convenție. În plus, reclamantul a solicitat suma de 27.375 euro pentru onorariile sale, calculate la un tarif orar de 250 euro, pentru 189,5 ore pe care el însuși le-a alocat pregătirii cererii sale către Curte și observațiilor subsecvente. Pretinzând că a suportat costuri suplimentare în procesul de pregătire a răspunsului său la observațiile Guvernului privind fondul cauzei, reclamantul a prezentat totodată Curții o copie a unei facturi pentru suma de 800 dolari S.U.A., percepută de avocatul român S.L. pentru procedura desfășurată în fața Curții.

113. Cu privire la procedurile interne, Guvernul a subliniat că onorariile pretinse de reclamant pentru munca sa și a avocatului său sunt exorbitante, nerezonabile și nejustificate pentru proceduri care nu au fost extrem de complexe. În plus, acesta a considerat că suma pretinsă de reclamant pentru propria sa muncă ar putea fi luată în considerare cu titlu de prejudiciu material.

Cu privire la procedura desfășurată în fața Curții, Guvernul a fost de acord cu rambursarea costurilor și cheltuielilor suportate în fapt de către reclamant și care au fost necesare, cu condiția ca acestea să fie însoțite de probe și să aibă un quantum rezonabil, dar a contestat, fără să ofere vreun detaliu, faptul că pretențiile reclamantului cu acest titlu au respectat cerințele de mai sus.

2. *Aprecierea Curții*

114. Curtea reiterează că numai costurile și cheltuielile suportate efectiv și care erau necesare în legătură cu încălcarea sau încălcările constatate și care au un quantum rezonabil pot fi solicitate în baza art. 41 din Convenție (a se vedea, de exemplu, Hotărârea Marii Camere în Cauza *Şahin împotriva Germaniei*, Cererea nr. 30.943/96, paragraful 105, CEDO 2003-VIII). Rezultă că, în conformitate cu jurisprudența sa, Curtea nu poate acorda o sumă cu acest titlu privind orele pe care însuși reclamantul le-a petrecut lucrând pentru cauza sa, având în vedere că acest timp nu reprezintă costuri monetare suportate efectiv de acesta (a se vedea *Robins împotriva Marii Britanii*, Hotărârea din 23 septembrie 1997, Rapoarte 1997-V, pag. 1.812, paragraful 44, și *Narinen împotriva Finlandei*, Cererea nr. 45.027/98, paragraful 50, Hotărârea din 1 iunie 2004). Curtea constată că circumstanțele

specifice ale prezentei cauze, respectiv calitatea de avocat a reclamantului, nu schimbă această abordare.

115. Cu privire la procedurile interne, Curtea este de acord cu Guvernul că pretențiile reclamantului privind onorariile lui S.L. sunt excesive și nejustificate, având în vedere faptul că factura primită în legătură cu respectivul avocat privește procedura desfășurată în fața Curții și nu a fost prezentată nici o dovadă a participării avocatului său la ședințele de judecată ale instanțelor naționale sau a volumului muncii sale, cu excepția unei copii a concluziilor sale scrise, prezentate în fața Curții Supreme de Justiție și semnate de acesta. Considerând totuși că reclamantul a suportat unele costuri și cheltuieli în legătură cu apărarea sa în cadrul procedurilor naționale, după cum rezultă din considerațiile menționate mai sus, și că acele proceduri au fost relevante pentru plângerile care au determinat-o să constate existența unei încălcări, Curtea consideră rezonabil să acorde reclamantului, pe o bază echitabilă, suma de 300 euro cu acest titlu.

116. Cu privire la costurile procedurii desfășurate în fața Curții, aceasta observă că Guvernul nu a explicat de ce consideră că aceste costuri nu au fost suportate efectiv de reclamant și nu au fost necesare, având în vedere copia facturii, chitanța și tabelul detaliat al costurilor prezentate de avocații reclamantului. Cu toate acestea, Curtea, luând în considerare complexitatea prezentei cauze și probele aflate în posesia sa, consideră că afirmațiile Guvernului nu sunt lipsite de orice merit și că nu toate costurile și cheltuielile judiciare a căror rambursare a fost pretinsă de reclamant pot fi considerate necesare sau rezonabile în ceea ce privește cuantumul. În aceste circumstanțe și luând o hotărâre pe o bază echitabilă, Curtea acordă reclamantului suma de 11.700 euro pentru costurile și cheltuielile judiciare suportate în legătură cu procedurile Convenției.

117. Per ansamblu, o sumă totală de 12.000 euro este acordată cu titlu de costuri și cheltuieli, la care se adaugă orice taxă care poate fi percepută pentru suma respectivă.

C. Dobânda de întârziere

118. Curtea consideră că dobânda de întârziere trebuie calculată pornind de la rata marginală de împrumut a Băncii

Centrale Europene, la care trebuie adăugate trei puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE,

În unanimitate,

CURTEA

1. hotărăște că a existat o încălcare a art. 6 alin. 1 din Convenție cu privire la caracterul echitabil al procedurii privind Decizia UAR din 27 iunie 1996;

2. hotărăște că a existat o încălcare a art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție;

3. hotărăște:

a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de 3 luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, în conformitate cu art. 44 alin. 2 din Convenție, următoarele sume:

(i) 7.000 euro (șapte mii euro) cu titlu de daune materiale, sumă care va fi convertită în moneda națională a statului pârât la rata de schimb aplicabilă la data plății;

(ii) 5.000 euro (cinci mii euro) cu titlu de daune morale, sumă care va fi convertită în moneda națională a statului pârât la rata de schimb aplicabilă la data plății;

(iii) 12.000 euro (douăsprezece mii euro) cu titlu de costuri și cheltuieli;

(iv) orice taxă care poate fi percepută la sumele de mai sus;

b) că de la expirarea celor 3 luni menționate mai sus și până la data plății, pentru perioada de întârziere la sumele de mai sus, va fi plătită o dobândă simplă, la o rată egală cu rata marginală de împrumut practică de Banca Centrală Europeană, la care se adaugă trei puncte procentuale.

4. respinge celelalte pretenții ale reclamantului privind reparația echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la data de 24 mai 2005, în baza art. 77 alin. 2 și 3 din Regulament.

J.-P. Costa,
președinte

S. Naismith,
grefier adjunct

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

Regia Autonomă „Monitorul Oficial”, Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; C.U.I. 427282; Atribut fiscal R, IBAN: RO75RNCB510100000120001 Banca Comercială Română — S.A. — Sucursala „Unirea” București și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 Direcția de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București (alocat numai persoanelor juridice bugetare)

Tel. 318.51.29/150, fax 318.51.15, E-mail: marketing@ramo.ro, Internet: www.monitoruloficial.ro

Adresa pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1, bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 411.58.33 și 410.47.30, tel./fax 410.77.36 și 410.47.23

Tiparul: Regia Autonomă „Monitorul Oficial”

5 948368 113862